

KOLMAPÄEV, 5. detsember 2018

www.harku.ee

HarkuVald

Harku Valla Teataja

HARKU VALLA AMETLIK TASUTA HÄÄLEKANDJA. ILMUB KAKS KORDA KUUS.

Vallarahvas peab saama normaalset perearsti teenust oma kodu lähedal.

Loe edasi lk 6–7

PIRET ROSPU
Perearst

Foto: Liina Rüütel

Meelis Härms õnnitleb nimekonkursi võitjat Maie Varterit.

Nüüdsest kannab hoone nime Rannamõisa tavandimaja Helin.

Pühademeeleolu tekitas jõululauludega Tabasalu kammerkoor. / Fotod: Arno Mikkor

Advendi- ja jõulurahuküünla süütasid Erik Sandla ja Aare Kimmel.

Eva-Lotta Rebas andis jõuluvalgusele sõnalist tuge.

Kõik, kes tahtsid, said adventitule koju kaasa võtta.

Harku vallas kuulutati välja pühaderahu

Rannamõisa tavandimajas süüdati esimese adventi puhul küünal ja hõigati välja Harku valla jõulurahu.

HARKU VALLA TEATAJA

Üle saja inimese kogunes pühapäeval, teisel detsembril heledasse ja hubasesse tavandimajja, et saada osa esimest korda toimuvast sündmusest vallas.

Esmalt kuulutas Strantum OÜ juhataja Meelis Härms

välja tavandimaja nimekonkursi tulemusi. Konkursi võitis Maie Varter, kelle ettepanekul hakkab tänasuvel valminud hoone kandma nime Rannamõisa tavandimaja Helin. Härms ütles, et nimetus seostub Juhan Liivi luuletusega “Helin”, mille esimesed read on “kui mina olin veel väikene mees, üks helin mul helises rinna sees. Ja kui mina sirgusin suuremaks, läks helingi rinna sees kangemaks.”

Muraste elanik Maie Varteri sõnul nägi ta nimekonkursi kuulutust ja teadis kohe, et peab nimevariandid esitama. “Olin üllatunud ja uhke, et minu pakutu võitis,” ütles ta, “nimi tekkis tänu selle maja tippudele, kiriku lähedusele,

inimestele, maja funktsioonidele. See maja on seotud meiega sünnist surmani, see maja on seotud helinaga. Helinaga, mis on minu ja teiste inimeste südames ja hinges, see käib meiega kaasas,” sõnas Varter.

Konkursi võitja sai auhinna Rene Jakobsoni foto Vääna-Viti ja Viti vahelise tee ääres olevast tammepuust. Seejärel laulis Tabasalu Kammerkoor Mai Ainsalu juhendamisel jõululaule ja Muraste kooli õpilane Eva-Lotta Rebas luges luuletuse.

Jõulurahu kuulutasid välja ning adventiküünla süütasid vallavanem Erik Sandla ja EELK Rannamõisa kiriku õpetaja Aare Kimmel. Sandla

tõdes, et kätte on jõudnud oluline periood: “Käes on aeg, mil kõige materiaalse kõrval on tähelepanu perekonnal, sõpradel. Leidke need hetked, mil kogu oma olemusega avaldate hoolivuse ja armastuse kaudu mõju neile, kes on teile kõige kallimad.” Ta lisas, et paljudel omavalitsustel on traditsiooniks saanud süüdata ka omavalitsuse adventiküünal ning seeläbi kuulutada välja jõulurahu. “Meie teeme seda esmakordselt, kuid loodan, et sellest sünnib traditsioon järgnevatel põlvkondadel.”

Kui küünal süüdatud ja rahu välja kuulutatud, said kõik juua kuuma glögi, näksida piparkooke ja mandariine. Vallaelanikud said tavandi-

majas kirikuõpetaja süüdatud küünalt kodust kaasa võetud küünlale või laternale tuld võtta. Üks Murastes elav perekond tuli adventiküünla süütamisele just adventitule pärast. Pereema Diana Moori sõnul võiks adventisündmusest saada kena iga-aastane komme:

“Oleme varasemalt käinud Haapsalu adventiküünla süütamisel ning nüüd internetis kuulutust nähes oli meil rõõm, et saame ka koduvallast adventitule kaasa võtta,” leidis 7aastase poja ema ja viis valgust ja soojust sümboliseeriva adventitule koju.

Täname kõiki konkursil osalejaid!

Tavandimaja nimekonkursile esitati 24 ettepanekut, millest žüriiliikmed Erik Sandla, Meelis Härms, Tarmo Vaino, Aaro Schmalz, Sigrid Nieländer kõige sobivama välja valisid: Rahu tee maja, Maria maja, Tavandi, Tabasalu tavandi, Harku tavandi, Harjal, Laineharjal, Laine, Elulaine, Helin, Eluhelin, Mereheli, Rannaheli(n), Memora, Leinala, Toonela, Toonela Maja, Toonela Tare, Toonela Tuba, Rahula, Domum Memorias, Pilvemaja, Rannapaviljon, Ajavaod.

Lühiuudised

Vaata lisaks värskaid uudiseid pea iga päev Harku valla kodulehel www.harku.ee.

Aasta tegijate seas meie valla ühing

Taas kuulutati välja aasta tegijaid. Harjumaa aasta tegija on konkurss, mille raames Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus, Harjumaa Omavalitsuste Liit ja Kodukant Harjumaa töstavad esile silmapaistvaid tegusid Harjumaal ning tänavad inimesi ja kogukondi, kes panustavad maakonna arengusse. Harjumaa aasta tegija eripreemia pälvis võimeka kodanikuühenduse kategoorias Riigikaitse Rügement MTÜ Harku vallast.

MTÜ on loodud 13. juuli 2011 eesmärgiga läbi viia riigikaitseõpetust gümnaasiumides ja kutseõppeasutustes. Kõik liikmed omavad sõjaväelist väljaõpet ning pikka teenistuskogemust, mis annab piisavat kompetentsi teiste koolitamiseks. Lisaks tegeleb MTÜ riigikaitseõppeks vajalike vahendite ladustamise ja transpordiga koolidele, kus viiakse läbi riigikaitseleagreid. Kandidaatide tänamine ja tunnustuste üleandmine toimus 29. novembril Kose kultuurikeskuses.

(Harku Valla Teataja)

Kiire internet läheneb

Tuletame meelde, et sooviavaldusi saab esitada kuni detsembri lõpuni veebilehel www.elektrilevi.ee/kiireinternet. Tegemist ei ole liitumislepinguga ning see ei kohusta millekski, kuid avaldus aitab võrguehitust paremini planeerida. Täpsem ehituskava avaldatakse 2019. aasta märtsis. (Oliver Ruus, Elektrilevi OÜ sideteenuste juht)

Taotle jõulutoetust

Kuni 21. detsembrini saab esitada taotlusi jõulutoetuse saamiseks. Selleks on vajalik esitada kirjalik avaldus Harku vallavalitsusele. Avaldusele palume märkida taotleja arveldusarve number, kuhu toetus kanda, aadress ja sünniaeg. Neil, kellel ei ole pangas avatud arvet, makstakse toetus välja erandkorras Harku vallavalitsuse kassas (E ja N kell 9-12 või kell 14-18).

Avalduse vorm on saadaval Harku vallamaja infolauas, Tabasalu eakate päevakeskuses, Harku raamatukogus, Kümna kultuuriadas, Väana raamatukogus ning kodulehel www.harku.ee. Avaldus on võimalik täita valla iseteeninduskeskkonnas.

Jõulutoetust makstakse Harku vallavolikogu 31. märtsi 2016 määruse nr 11 "Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord" alusel. Lisainfo tel 600 3867 ja kodulehel bit.ly/joulutoetus.

(Harku vallavalitsus)

Taotle maamaksutoetust

Sarnaselt möödunud aastatega kompenseerib Harku vald avalduse alusel juba tasutud maamaksu vastavalt kehtestatud korrale. Maamaksutoetust saab taotleda maamaksu tasumise järel kuni 5. detsembrini.

Toetust antakse neile vallaelanikele, kelle elukoht on maksustamisaastale eelneva aasta 31. detsembri seisuga Harku vallas ning kellele kuulub Harku vallas elamumaa või maatulundusmaa, millel on elamumaa kõlvik.

Taotlemine toimub läbi valla kodulehe iseteeninduskeskuse või paberkanalil Harku vallamajas (Kallaste tn 12, Tabasalu). Taotlusega koos tuleb esitada kõigi taotlejale kuuluvate kinnistute maamaksuteated ja nende tasumist tõendavad dokumendid.

Lisainfo maakorraldaja Triin Lilienthal telefonil 600 3847 ja e-posti aadressil maamaks@harku.ee.

(Harku vallavalitsus)

Harku valla, MTÜ Tilgu Sadama Jahtklubi ja kohalike kutseliste kalurite ühine koostöö on kandnud vilja – 29. novembril pandi nurgakivi Tilgu sadama esimese etapi ehitustöödele.

LIINA RÜÜTEL

Harku vallas on 22 kilomeetrit pikk merepiir. Korraliku sadama puudumine on raskendanud kohalikele juurdepääsu merele ja külaste pääsemist maale.

"Kui 1998. aasta juulis sai vald Piirivalveametile kuulunud Tilgu sadama endale, unistas toonane vallavanem Sulev Roos kaitsemuulist, sadamakaist ja ruumist kohalike kalapaatide jaoks. Täna, rohkem kui kaksikümne aastat hiljem oleme vahepealsete raskuste kiuste jõudnud unistuste täitumisele lähedale," sõnas vallavanem Erik Sandla nurgakivi asetamisel.

Sama kinnitas Raul Kalep, MTÜ Tilgu Sadama Jahtklubi juhatuse liige: "Oleme oodanud sadama rekonstrueerimist tõesti aastakümneid. Võib lausa öelda, et korralikust sadamast on unistatud 30 aastat. Esimesed projektid ulatuvad Ranna sovhoosi aegadesse, mistõttu on täna toimuv tõesti erakordne."

Piirkonna kalurid ja õppetöö

Sadama rekonstrueerimise I etapi tulemusel luuakse piirkonna rannakaluritele Tilgu sadamasse võimalused randumiseks ja paatide hoidmiseks. Paatide laadimiseks-losimiseks ehitatakse kai, samuti rajatakse muul, kaldakindlustus ning ujuvild sildumiseks 14 paadile.

Täna on graniitkividega kindlustatud endise sadama muuli säilinud osa, muulikeha sisse on ehitatud slipp harrastuskalurite paatide, skautrite ja sadama alal tegutseva purjetamiskooli aluste sisselaskmiseks ja väljatõmbamiseks. Muuli otsa on rajatud 10 meetri pikkune betoonist kai.

"Rajatud lainemurdja aitab tagada kogu akvatooriumi kaitse mere poolt. Olemasoleva kai pikendamise ning süvendustööde järgselt on sadamas senisest paremad tingimused aluste sildumiseks. Jahtklubi jaoks on väga oluline, et loodavate tingimuste abil saame oluliselt turvalisemalt ja mugavamalt viia läbi laste purjetamistreeninguid ja -võistlusi. Lastel, õigupoolest kõigil sadama kasutajatel on

Tilgu sadama muul sai nurgakivi

Tilgu sadamast saab eelkõige kodusadam rannakaluritele. / Fotod: Riho Kirss

Ehitamise võti peitub koostöös. Fotol vallavanem Erik Sandla, volikogu esimees Kalle Palling, OÜ Maitim juhatuse liige Hannes Priks ja MTÜ Tilgu Sadama Jahtklubi esindaja Raul Kalep.

siis võimalik turvaliselt minna muuli poolt kaitstud sadama-alalt merele ja silduda saabudes kaitstuna lainete eest," rääkis Kalep.

Rekonstrueerimise I etapp peaks valmima järgmise aasta augustiks. "Sadama ehitamine on pikk protsess. Valmis ei saa ta veel küll niipea, aga on oluline, et sadama rekonstrueerimisega on ots lahti tehtud. Kiidame ka töödega graafikus olevat ehitajat," täiendas Kalep, kes käib vähemalt paar korda nädalas jälgimas sadama arenguid.

Vääriline merevärav

Rekonstrueerimistööde tulemusena luuakse lisaks kutseliste kaluritele mõeldud paadikohtadele ka head eeldused sadama edasiseks arenguks. "Esimese etapiga tehakse ära

kõige olulisemad tööd – muuli ehitamine, süvendamine ehk kokkuvõtvalt ehitatakse välja Tilgu sadama merepealne

Ajaloo

Tilgu sadama rajas Vene tsaaririik Peeter Suure merekindluse kompleksi ühe osana. Aastatel 1918-1939 kasutasid sadamat aktiivselt kohalikud kalurid. Nõukogude võim sulges sadama ja põhilised rajatised lammutati aastatel 1950-1955. Kunagise sadama kohale väikesadama taastamine oli ette nähtud juba Harku valla 1996. aastal kehtestatud üldplaneeringus. Endise sadamaala kujundamiseks on koostatud Harku valla tellimisel Tilgu sadama üldplaneering.

osa. Ühtlasi on tehtavad tööd esimesed sammud, mida astutakse valla arengukavaga kinnitatud merepiiri avamise prioriteedi elluviimisel," täiendas Sandla.

Järgnevatel aastatel on plaan ehitada sadama teise etapi projektis ette nähtud maapoolne muul koos ujukaidega, mis on mõeldud kõigile huvilistele. Samuti jätkuks sadama akvatooriumi süvendamine. "Lisaks muuli ehitamisele ja süvendamisele on sadama-tegevuseks oluline vajalikud maapealsed rajatised ja kogu infrastruktuur. Korralik sadamahoone, mis pakub kõike vajalike teenuseid, ruume laste purjetamistreeninguteks ja sadamateenistuse tarbeks. Samuti oleks vaja luua tingimused aluste talviseks hoiustamiseks ja remondiks. Kindlasti peaks olema sadamas olema ka meeldiv ja hubane sadamakõrts, mis ajaloolisele sadamakohale väärtust lisaks," rääkis Kalep.

Maksumus

Tilgu sadama rekonstrueerimise I etapi kogumaksumus on koos käibemaksuga ligi 328 000 eurot. Projekti toetatakse Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) Euroopa Liidu Merendus- ja Kalandusfondi meetmest kalasadamate uuendamiseks 200 000 euroga. Harku Vallavalitsuse omaosalus on ligi 128 000 eurot.

Sadama taastamise I etapi projekti koostas OÜ T.T.Asset ning ehitab OÜ Maritim.

Kallaste tn 12, Tabasalu

HARKU VALLAMAJA ON AVATUD:

E	T	K	N	R
8.00–18.00	8.00–16.00	8.00–16.00	8.00–18.00	8.00–14.30
* 14.00–18.00			* 9.00–12.30	

* Ametnike vastuvõtuajad. Ametnike vastuvõtt toimub eelregistreerimisega telefonil 600 3848 või harku@harku.ee.

Harku Valla Teataja

VÄLJAANDJA

Harku Vallavalitsus
Kallaste tn 12, Tabasalu 76901,
Harju maakond
tel 600 3848, faks 600 3854
www.harku.ee

TOIMETUS

Toimetuse telefon: 5556 5434
Vastutav toimetaja Liina Rüütel,
606 3830, liina.ruutel@harku.ee
Toimetaja Mari Kukk, mari.kukk@harku.ee
Küljendaja Nigul Treimann

Vallaleht ilmub iga kuu teisel ja neljandal kolmapäeval (v.a juulis, novembris ja detsembris). Harku Valla Teataja kanne toimub kolme tööpäeva vältel alates vallalehe ilmumispäevast. Kaastööd ja kuulutused palume saata hiljemalt ilmumiseelse nädala esmaspäevaks. Toimetusel on avaldamisel õigus kaastööd lühendada ja redigeerida. Vallalehes avaldamiseks saadetud reklaamidele toimetuse keelekorrektuuri ei teosta. Harku Valla Teatajas ilmunud artiklite/uudiste/kajastuste refereerimine on lubatud vaid toimetuse kirjalikul loal.

REKLAAM JA MÜÜK

5556 5434
vallaleht@harku.ee
Artiklid ja kaastööd:
vallaleht@harku.ee

TRÜKK

AS Kroonpress

Üle-Eestiline Noorte Sümfooniaorkester ja võrratu häälega Elina Nechayeva. / Fotod: Erlend Štaub

Kodanikupäeva eelõhtul, 25. novembril tänati Muraste koolimajas kauni kontserdiga Harku valla vabatahtliku töö tegijaid.

AULE KIKAS

Muraste kogukonnakeskuse projektijuht

Mullu Väanas toimunud Harku valla külade päeva järel jõuti kokkuleppele, et Eesti Vabariigi juubeliaastal antakse traditsioonilisele külade päevale pisike puhkepaus, puhatakse ise, kogutakse ideid uuteks väljakutseteks ning tehakse pai neile, kes viimase kümnendi jooksul on kõige enam silma paistnud vabatahtliku tööga.

Üheskoos Harku vallavalitsusega otsustati tunnustada vabatahtlikke, kes on aastate jooksul panustanud meie koduvalla arengusse külaliikumise edendamisel, turvalisuse tagamisel, noorsootöös, loodushoiu ja loomakaitse teemade hoidmisel, sotsiaalvaldkonna, tervislike eluviiside ja hariduse edendamisel või on olemas meie jaoks mis iganes muul viisil.

Tänukirja ja kutse pidulikule kontserdile sai üle 200 viimaste aastate jooksul vabatahtliku tegevusega silma paistnud inimest. Tublidele vabatahtlikele ütlesid häid sõ-

Tunnustati Harku valla vabatahtlikke

Õhtujuhid Joosep Viipuu ja Hanna Hiioväin.

Kontserdi vaheajal luges laual istuv neiu "Kalevipoega".

nu Eesti Vabariigi peaminister Jüri Ratas, Harku vallavolikogu esimees Kalle Palling, Harku vallavanem Erik Sandla. Muusikalise tervituse tõi Üle-Eestiline Noorte Sümfooniaorkester, dirigendiks Jüri-Ruut Kangur ning solistideks Elina Nechayeva ja Anderi Bogach. Õhtujuhtideks olid Muraste kooli 6. klassi tegusad õpilased Hanna Hiioväin ja Joosep Viipuu. Rõõmsad hetked püüdis pildile fotograaf Erlend Štaub.

Kontsert-kingituse läbivaks teemaks sai triipkood: me kõik loome mustreid, oleme

osa triipkoodist. Graafilise disaineri Sander Kikase loodud visuaal oli "kood" meie vallast – iga triibu laius oli täpselt protsendilises vastavuses elanike arvuga. Oleks ju põnev vaadata selle koodi muutumist näiteks kümne aasta möödudes!

Tänuõhtule antud tagasisides ei hoiatud emotsioone tagasi: hinge puudutav kontsert, suurepärase õhustik, lummas lauapealne "Kalevipoja" lugeja, geniaalne Instagrami-aken pil-distamisena toetajana, triibuvaibad, suupisted...

Kummardus ja kiitus Harku valla(valitsuse)le – teie igakülgne toetus oli nähtav ja tuntav. Tuhat tänu kogu korraldusmeeskonnale – miski pole võimatu, kui seda tahta! Seekordse *dream-team*'i liikmetena tooksin välja Evelin Tiiriku, Liisa Oviiri, Evar Ojasaare, Katre Kuusiku ja Katrin Pepsen-Zachrau; peo eel ja järel oli abikäsi mõistagi rohkem – kõik abivalmilt tublid ja tegusad! Aitäh!

Kogu austus kuulub aga teile, head Harku valla vabatahtlikud – te kõik olete eeskujuks!

Volikogu liikme kolumn

Foto: erakogu

Margus Vetsa:

"Harku vald – mets, mille ääres on elu ja meri"

Harku Vallavolikogu planeerimis- ja keskkonnamisjoni liige Margus Vetsa jagab mõtteid, millest lähtub volikogu töös.

"Meile ei meeldi, et metsa maha võetakse. Meile ei meeldi, et selle asemele kaevandus tahetakse avada. Meile ei meeldi, et seda tiheasustuseks planeeritakse. Meile ei meeldi elu ilma metsata."

Selline arusaam ja veendumus on minus tekkinud aastate jooksul Harku valla elanike rahuloluküsitluste tulemusi lugedes ja inimestega suheldes. Tänavu maikuu toimunud valla arengukava rahvakoosolekul arutati metsa, mere ja üldse looduse väärtuste tähenduse üle. Kui merele pääsu ja avatuse üle nuriseti, siis metsa kohta ei maininud seda keegi. Meil kõigil on vaba pääs suuremale osale sellest.

Vaikimisi, just nagu alateadlikult, omame metsa müstilist väge eneste sees. Meie vallarahva päritolu on väga erinev. Paljude juured on hoopis kaugemates metskades. On tulijaid kaugemalt ja lähemalt. Aga ka palju neid, kes siit põlvnevad. Mujaalt maalt ja metsast tulijad leiavad meie metsadest kergesti üles koduse tunde. Linnast tulijad leiavad pelgupaika ja rahu.

Kui palju me metsas aga tegelikult viibime või sellega vahetult suhtleme, on küsitav. Võib-olla isegi vähem kui nn ligipääsmatu ja mitteavatud merega. Aga me tajume selle lähedust ja see annab meile kindlustunde ja rahu. Elu ilma metsata Harku vallas ei oleks sugugi nii kõrgelt väärtustatud.

Kui mets on suurepärase näide ringlusest ja ökoloomilisest tasakaalust, siis miks me ikkagi seda oma igapäevaelus ei järgi? Kuidas me ise saaksime toimida sama targalt nagu mets? Me ju tajume metsa kui olulise ökosüsteemi osa tähtsust ja olulisust, kuid ise keerleme suurel kiirusel karussellil ümber rahulikult seisva ja hingava metsa.

Võtame näiteks metsast või muudest looduslikest ressurssidest valmistatud, tarbitud ja siis kasutuks muu-

tunud materjalidega ümberkäämimise. Mulle on silma hakanud meie vallas hoogne jäätmete jäätmejaama sõidutamise komme, mis on rõõmustav, kuid kodudes, jäätmete tekkekohtadel, ei peeta ikkagi kokkulepetest kinni.

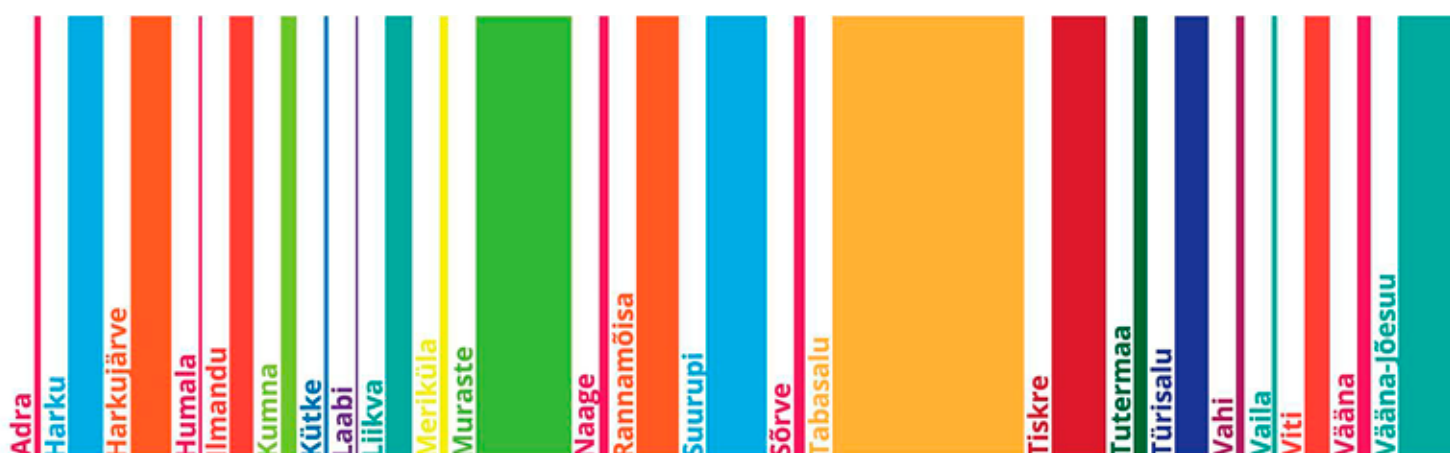
Mida ma selle all silmas pean? Ilmselt on jäätmehoolduseeskiri üks sellistest eeskirjadest, milles kirja pandud ootuste (loe: kokkulepe) ja elluviidava vahel haigutab suur tühimik. Sama ei saa ilmselt öelda näiteks liikluseeskirja või mõne muu kehtiva eeskirja kohta. Miks see nii on, hoolimata sellest, et meie vallas on olnud võimalik rohkem kui viis aastat oma koduükselt tasuta ära anda praktiliselt kõiki olulisemaid jäätmeliiki - biolagunevad jäätmed (sh. toidu-jäätmed), pakendijäätmed, paberijäätmed, aiapäätmed? Lisaks sellele on olemas avalik pakendite kogumise võrk ja töötab suurepärase abivalmis töötajatega jäätmejaam/taaskasutuskeskus.

Üks põhjus võib olla lihtsalt teadmatus, kuid ma loodan, et see on ka ainus. Sellisel juhul ei ole kõik veel kadunud. Loodan väga, et see ei ole hoolimatus.

Mul on teile tõsine üleskutse. Teeme kohe oma teadmiste- ja mõttemaailmas muutduse ja viime jäätmekäitumise vastavusse meie ühiste kokkulepetega. Oleme eeskujuks teistele ja panustame sellega ressursisäästlikku tarbimisse märkimisväärselt enam. Leiame üles tasakaalupunkti. Mitte keegi ei peaks hābenema ühendust võtta vallamajaga õige jäätmekäitumise alastes küsimustes. Julgege võtta toru või kirjutada ja paluda nõuandeid.

Lõpetuseks. Siis, kui inimestele midagi ei meeldi, olen liiga tihti kuulnud ähvardusi viia jäätmed metsa. Julgen soovitada teile, kes te olete sõna "mets" sellistel juhtudel meelega või kogemata pruukinud, pidada endaga natuke nõu mõnes koduvalla metsatukas.

Palju päikest ja metsa!

Vaata galeriid: bit.ly/Harkuvallatānuūritus

RAAMATUKOGUS

Ei juhtu just sageli, et klassitais lapsi kuulavad kirjanikku, suu ammuli, ning võimaluse avanedes üksteise võidu küsimusi esitavad. Just nii juhtus 23. novembril Tabasalu raamatukogus.

MARI KUKK

Kuigi ürituse ametlik algusaeg määrati kella üheistkümneks, olid lapsed varakult platsis ja kirjanik ka. "Mis siin ikka enam passida," arvas kirjanik ja alustas jututunde ettelugemist. "Need lood ilmuvad järgmises Tähekeses, teie olete esimesed, kes neid kuulevad," juhatas Andrus koosviibimise sisse. Jutustus uudishimulikust sülearvutist, kes kassi eeskujul metsa läks, seal mehistus ja enesekindlana naasis, võlus Tabasalu gümnaasiumi kolmanda ja neljanda klassi lapsi, raamatukogutöötajaid ja õpetajat. Kõik naersid. Kui saabus küsimuste voor, ütles kirjanik julgustavalt, et kõik küsimused on teretulnud. "Aga ükskord juhtus nii, et olin õpilastega kohtumas ja üks poiss küsis: "Kas oled jaanilindudest kirjutanud?" Mina vastasin, et ei ole. "Aga jõehobudest?" oli tema järgmine küsimus. "Ka ei ole, ütlesin. "Kro-kodillidest?" Kah ei, tõdesin. Ja nii küsis poiss 30–40 looma kohta. Kellestki ei olnud ma paraku kirjutanud. Need küsimused on juba küsitud ja ei maksa seda korrata," sõnas kirjanik lustakalt. Publik muheles, keegi loomaküsimusi ei küsinud.

Kes tahtis küsida, tõstis käe. "Mis su lemmikraamat on?"

Kuidas meil Andrus Kivirähk külas käis

Andrus Kivirähk vuhtis autogramme kirjutada, lapsed võtsid kenasti sappa. / Foto: Mari Kukk

Raamat "Oskar ja asjad" on populaarne jõulukink.

kõlas algklassilapse hääl. "Kõik mu raamatud on mul-

le omamoodi kallid, nagu oma lapsed. Ei saa üht teisele eelista," vastas kirjanik.

"Aga üldse lemmikraamat?" uuris järgmine jüts.

"Lapsena meeldisid kõik Astrid Lindgreni lood, kindlasti lugesin Tove Janssoni Muumitrollide seikluseid. Meeldivad siiani," sõnas Andrus. "Mis su kõige pikem raamat on?"

"Täiskasvanute raamatutest "Mees, kes teadis ussisõnu", lasteraamatutest "Oskar ja asjad".

"Kuidas tulid mõttele kirjanikuks hakata?" kõlas juba järgmine.

"Mulle meeldis kangesti lugeda ja siis tekkis tahtmine ise

ka proovida. Sellega on nii nagu jalgpalliga, meeldib vaadata, tahad ise ka mängida. Või kuulad muusikat, tahad pilli mängida."

Küsimusi muudkui sadas ja kirjanik vastas.

Lapsena oli Andrusel nii, et ta luges kogu aeg ja võiks öelda, et lausa mõõdutundetult. Ka söögialal luges, pani raamatu taldriku najale püsti, puhutulele supile peale ja supitilgad pritsisid raamatule. "Nii ongi paljud mu lapsepõlvelemmikud mõnevõrra plekilised," itsitas kirjanik, publikust rääkimata. "Mulle hakati varakult raamatuid ette lugema, ise hakkasin trükitähti lugema vast 4–5aastaselt. Esime-

ne, mida mäletan, et lugesin, oli "Kitsetall, kes oskas lugeda kümneni". Küll see oli huvitav raamat."

Andrus räägib, et on kirjanik olnud oma 25 aastat. "Aga ega kirjanikuks ei saa kusagil õppida, kirjanikuks tuleb hakata." Ta ütles, et lastele on nii mõnus kirjutada, saab naljakaid asju kirjutada, aga jõudis siiski lõpuks seisukohale, et ega suurt vahet pole, sest "kui süüa meeldib teha, siis pole vahet, kas teed praadi või magustoitu." Saalisviibijad noogutasid mõistvalt. Kirjanik selgitas veel, kuidas saab tekstist raamat, mis etappe see kirjastus peab läbima, et laste juurde koju jõuda, ning avaldas

Mida teha, kui laps ei taha lugeda?

"Vägisi ei saa kedagi lugema sundida. Eks sellest, et lapsed hirmsasti ei loe, tuleb ka aru saada. Tänapäeval on ju nii palju muud huvitavat. Ma olen kindel, et kui minu ajal oleks olnud nutivideoid, oleksin neid uurinud ja uurinud ja see oleks võtnud tohutult aega. Näen oma laste pealt ka, kindlasti loevad nad mitu korda vähem kui mina, aga mul oligi see peaaegu ainuke meelelahutus. Muud ma ei tahtnudki teha.

Järsku ei saa lugemishuvi tekitada. Kui laps algusest peale näeb, et vanemad loevad ja talle endale loetakse ette, siis võib ju loota, et äkki tal tekib huvi. Oluline on ka usaldus vanema vastu. Mul on õnnestunud sokutada oma lastele oma lemmikuid, näiteks "Kolm musketäri", nad on rahule jäänud ja teinekordki lõovad lahti minu soovitatud raamat. Jah, paraku, sellist lugemist nagu minu ajal, enam ei ole. Nüüd on teistmoodi."

uudise, et käsil on tal parajasti juttude kogumine uueks lasteraamatuks. Lisaks kõigele saavad Lotte-fännid jaanuaris uut, juba neljandat Lotte-filmi kinno vaatama minna. Kohutumise lõpus koukivad kirjandushuvilised õppurid kotist raamatud välja ja said teosesse kirjaniku autogrammi.

Ja oligi käes hetk, mil lapsed tagasi kooli sättsid ja kirjanik, muhelus näol, koju kirjutuslauda suundus.

Psühholoog, kes kirjutab ja joonistab lastele

Üle 30 aasta Tabasalus elanud Maris Söödi sulest on ilmunud neli lasteraamatut, sealjuures pildid oma tekstidele joonistab ta ise.

MARI KUKK

Tabasalu raamatukogus avatud näitusel leidub pilte mu kõikidest raamatutest, aga kõige rohkem viimasest, "Kaisukaru aiaöö", sõnas Maris. Ta ütles, et tegi seda lugu suure rõõmuga, lootes et see emotsioon jõuab ka kuulajatevaatajateni. Tegemist on naise esimese avaliku näitusega, ehkki ta on osalenud ka kunstiakadeemias läbitud kursuste raames grupinäitustel. "Kuigi olen kodus oma sõpradele vahel nii öelda naljanäitusi teinud – portreejoonistustest ja olümaalidest –, siis nüüd on tegemist esimese avaliku väljapanekuga."

Maris oli väga üllatunud, kui küsida, kas tema töid ka osta saab: "Arvan, et mu piltidel on väärtus eelkõige koos nende raamatulugudega. Ja sellisena on nad juba maailma

Maris Sööt soovitab kõigil lapsevanematel suunata lapsi raamatute juurde. / Foto: erakogu

lendu lastud. Mis ei välista seda, et kunagi mõne teise pildiga ei võiks teisiti olla."

Kuidas psühholoogiat õpinud ja selles valdkonnas tegutsev naine jõudis raamatute

kirjutamiseni ja joonistamiseni? "Mõned aastad tagasi olin raskelt borrelioosiga kimpus. Oli aega ja kuidagi tekkis ka seesmine sund mõelda tõsisemalt oma tegemiste

ja vajaduste üle järele. Olen alati armastanud kirjutada ja joonistada-maalida, aga seni tegin seda vaid enda rõõmuks. Nüüd tuli soov jagada seda teistega, et selle kaudu kasvada ja areneda minu jaoks uues suunas," sõnas ta, need raamatulood tulevad kuidagi tervikuna, vaja vaid üles kirjutada ja tekkinud kujutluspiltide jaoks sobivad visuaalsed lahendused leida. Selleks on vaja palju katsetada ja eri tehnikaid proovida. See on nauting ja õpiprotsess. Ning on ju suurepärane, kui sellest kellelegi veel rõõmu sünnib.

Tal oli õnne – kirjastusele pakkusid raamatuideed huvi. "Esimene neist valiti ka minu suureks üllatuseks Tartu linna Lapsepõlve auhinna viie nominendi hulka. Praeguseks on Pegasus välja andnud juba neli minu lasteraamatut. Kahe järgmise kallal töötan praegu," avaldas Maris.

Kuni 15. detsembrini on kõigil võimalik Maris Söödi illustratsioone vaadata Tabasalu raamatukogu fuajees.

Ka psühholoogina on Maris teravalt tunnetanud vajadust leida mooduseid, et tänaseid lapsi selles ahvatlusi täis maailmas raamatute juurde meelitada. Kuidas aidata neil üles leida lugemise mõnu? "Praeguse tormleva ajastu laps, kelle elus on nii erinevaid peibutisi, põnevaid tehnilisi vidinaid ning hüplevat ja suhtlust täis elustiili, ei pruugi kõige tundlikumas eas üldse jõudagi vaiksete sõnade ja vaiksete piltide väeni. Sealse iluni. Lummani. Või vähemalt mitte sel määral, et ta õpiks aru saama, kui hea sõber võib raamat olla. Milline pelgupaik. Kui hea lohutaja, naerutaja, julgustaja."

Maris tõdes, et on sama meelt nendega, kes leiavad,

Illustratsioon raamatust "Kaisukaru aiaöö".

et hea lasteraamat võiks olla eelkõige tasakaalustaja, võimaldada eri moel maandamist, virgutust, igatsemist, unistamist. Toetada last sõnaja pildimängu mängima, vaikust nautima ja õppima selle kaudu enda seest rõõmu üles leidma. "Mida rohkem laps tänases rööprähklemise maailmas neid nippe tunneb, seda paremini ta endaga hakkama saab. Ka õpingutes ja koostöös," ütles ta ja lisas, et otsib aina uusi viise, kuidas lastele mõeldud raamatuid interaktiivsemaks teha, et nad saaksid sinna ise tegelastena sisse-välja astuda ja justkui kaasautoriks muutuda.

"Mulle on tähtis ka see, et lapsevanem ettelugejana saaks kuidagi puudutatud. Et laps kogeks, tunnetaks seda ühist raamatuõhinat. Ainult siit tuleb kestev nakatus. Lasteraamat juures on oluline haarata ka täiskasvanut – keele- või pildiestetika kaudu, lapsepõlvevõrre ja nostalgia läbi. Või meelitaks vanemat huviga edasi lugema, kasvõi lihtsalt selleks, et näha lapse edasisi reaktsioone. Koos lugemine on koos arenemine," on Maris veendunud.

Aprillis 2018 algas Sotsiaalministeeriumi algatusel ja riikliku rahastusega uute geenidoonorite kaasamine Eesti geenivaramusse.

ANNELY ALLIK

Tartu Ülikooli Genoomikainstituut
Eesti Geenivaramu

Tervise Arengu Instituudi ja Tartu Ülikooli Eesti geenivaramu koostöös on kavas 2018. aasta jooksul koguda täiendavalt 100 000 inimese vereproovid, millest eraldatakse DNA ja koostatakse personaalsed geenikaardid. Varem geenivaramuga liitunud doonoritele on juba sarnane DNA analüüs tehtud ning geenivaramu on alustanud teadustöö tulemustel põhineva esmase tagasiside andmisega selleks soovi avaldanud inimestele. Ka uutele liitujatele on kavas välja töötada geneetiliste riskide raportid ja luua võimalused nende kättesaadavaks tegemiseks läbi meditsiinisüsteemi.

Kes koguvad andmeid?

Vereproovide kogumine (6 ml veeniverd) toimub suuremates haiglates: Tartu Ülikooli Kliinikum, Põhja-Eesti Regionaalhaigla, Lääne-Tallinna Keskhaigla, Ida-Tallinna Keskhaigla, Kuressaare, Läänemaa, Rakvere, Viljandi ja Pärnu haiglad ning Synlabi verevõtupunktides. Geenivaramuga liitumine on tasuta ja aega vere loovutamiseks eelnevalt broneerida ei ole tarvis.

Kes võivad saada geenidoonoriks?

Geenidoonoriks võivad saada vabatahtlikkuse alusel Eesti elanikud alates 18. eluaastast,

Eestile 100 000 uut geenidoonorit

Vereproovi on võimalik anda kõikides suuremates haiglates ja Synlabi verevõtupunktides. / Foto: Pexel

kes ei ole varem geenivaramuga liitunud. Geenidoonoriks saamise ja vereproovi loovutamise eelduseks on nõusoleku andmine, milleks tuleb täita vorm leheküljel www.geenidoonor.ee ja kinnitada see ID-kaardi või mobiil-IDga.

Miks on vaja geenivaramut laiendada?

Tartu Ülikooli Eesti geenivaramu on loonud arstiteaduse arengule olulise andmebaasi, millega liitus varasemal andmete kogumise perioodil (2002–2011) 52 000 eestimaalast ehk 5% Eesti täiskasvanud elanikkonnast.

Tulge geenidoonoriks ja saate põhjaliku geenianalüüsi tasuta.

Geenivaramu andmebaas on täienenud teiste terviseandmeid sisaldavate andmebaaside ja registritega linkimise teel.

Välja on töötatud meetodid terviseriskide paremaks ennustamiseks, et edaspidi saaks geneetilist informatsiooni arvesse võttes haigusi tulemuslikumalt ennetada ja täpsemalt ravida.

Loodud biopank on suurim Eestis ja üks edukamaid Euroopas. Selle laiendamine võimaldab suurendada tema väärtust nii teadusliku uurimistöö jaoks vajaliku andmebaasina kui ka geeniinfol põhineva personaalmeditsiini juurutamise möödapääsmatu eeldusena.

Uuri lisa: geenidoonor.ee

Kui said kutse, siis tuleb kontrollida

Igal aastal saavad tuhanded kutse sõeluuringule, mis on mõeldud eelkõige tervetele, kaebuste ja sümptomiteta naistele emakakaela-, rinna- või soolevähi varaseks avastamiseks.

LIINA RÜÜTEL

(www.haigekassa.ee, www.tai.ee)

2018. aasta sõeluuringu sihtrühma kuuluvatel inimestel on veel võimalik osaleda sõeluuringul kuni 2019. aasta jaanuari lõpuni. Kui te ei ole veel osalenud ning kuulute sihtrühma, ei pea te jääma ootama kutset, vaid broneerige aeg sobivas asutuses. Kui teil on olemas kehtiv ravikindlustus, on sõeluuring tasuta. Kõigil sõeluuringutele kutsutavatel on ka digitaalne kutse, mis on kättesaadav patsiendiportaalis www.digilugu.ee. Kutseid ei saa need naised, kes eelmisel aastal juba uuringul

Rinnavähi sõeluuringutele kutsutakse 50–69aastaseid naisi iga kahe aasta järel. / Foto: Fotolia

käisid, kellel puudub kehtiv ravikindlustus või kellel on rahvastikuregistris mittetäielik aadress (näiteks ainult omavalitsuse täpsusega).

Rinnavähi sõeluuring

Uuringutele kutsutakse 50–69aastaseid ravikindlustatud naisi iga kahe aasta järel. Tänavusel aastal on rinnavähi sõeluuringule oodatud ravikindlustatud naised sünniaastatega 1949, 1950, 1956, 1958, 1960, 1962, 1964, 1966 ja 1968.

Rinnavähi sõeluuringus osalemiseks leiate kontaktid Haigekassa kodulehel.

Soolevähi sõeluuring

Sõeluuring soolevähi varajaseks avastamiseks kestab käesoleval aastal teist täisaastat. Oma olemuselt on tegemist sõeluuringuga, mille sisuks on peitvere testi ja sellele vajadusel järgneva koloskoopia läbiviimine.

Soolevähi sõeluuringule on kutsutud nii mehed kui ka naised vanuses 60–69 iga kahe aasta järel. Eelmisel aastal olid kutsutud sõeluuringule 60- ja 62aastased mehed ning naised, 2018. aastal lisandusid mehed ja naised vanuses 64 aastat. Igal aastal lisandub sõeluuringusse üks sünnikohort, kuni

saavutatakse eesmärk vanusevahemik – 60–69 aastat.

2018. aasta sõeluuringusse kuuluvad järgmised sünniaastad: esmakordselt osalevad soolevähi skriiningul 1954. ja 1958. aastal sündinud isikud, uuesti tulevad skriinimisele 1956. aastal sündinud isikud – kokku 45 090 isikut.

Jämesoolevähi sõeluuringus osalemiseks võtta ühendust oma perearstikeskusega.

Emakakaelavähi sõeluuring ja vaksineerimine

Eestis kutsutakse emakakaelavähi sõeluuringule naisi vanuses 30–55 ja rinnavähi sõeluuringule naisi vanuses 50–69. Tänavu oodatakse uuringutele ravikindlustatud naisi sünniaastatega 1988, 1983, 1978, 1973, 1968 ja 1963.

Esmakordselt kuuluvad immuniseerimiskava raames HPV vaktsiiniga emakakaelavähi ennetamisele, vaksineerimisele kõik 12- kuni 14aastased tütarlapsed.

Emakakaelavähi sõeluuringus osalemiseks saab sobiva koha leida Haigekassa kodulehel.

Hambaravihüvitis täiskasvanutele

Kõik täiskasvanud ravikindlustusega inimesed saavad aastas 40 eurot hambaravihüvitist, patsient ise tasub vähemalt 50% arvest.

EESTI HAIGEKASSA

Hüvitis kehtib esmavajalikele hambaraviteenustele. Kõigi nende teenuste eest, mis ei kuulu hüvitatavate teenuste nimekirja, tuleb tasuda täishinda. Lisaks on teenuseosutajal õigus patsiendilt küsida visiiditasu kuni 5 eurot (v.a rasedad).

Soodustuse summa arvestatakse raviarvelt maha kohe maksmise hetkel ning tagantjärele ei pea esitama ühtegi avaldust ega dokumenti.

Hüvitise suurust ja jääki saab kontrollida riigiportaalist www.eesti.ee teenuse alt "Hambaravi- ja proteseerimise info".

Täiskasvanute hambaravihüvitist on makstud alates 1. juulist 2017. Tänavu jaanuarist on hüvitise määr kõigil ravikindlustatutel 40 eurot aastas.

Kuidas hüvitist arvestatakse?

Hambaravihüvitist saab kasutada täies mahus ühe kalendriaasta jooksul ning selle kasutamata osa ei saa järgmisesse aastasse edasi kanda. Kui aasta vahetub, algab uus hüvitise arvestus. Iga aasta on võimalik hüvitist saada kuni 40 eurot.

Kui teil tekib kalendriaasta jooksul õigus erinevatele hambaravihüvitistele, saate te hüvitist kõige suurema summa ulatuses. Näiteks täiskasvanud ravikindlustatud inimesel, kes on rase või alla üheaastase lapse ema, on õigus saada hüvitist 85 eurot ühes kalendriaastas.

Milliseid hambaravi teenuseid hüvitatakse?

Hüvitis kehtib esmavajalikele hambaraviteenustele. Eesti Haigekassa on koostöös Eesti Hambaarstide Liiduga koostanud patsientide jaoks esmavajalike hambaraviteenuste paketi, mille eest hüvitist tasutakse.

Esmavajalikud hambaraviteenused: hambaarsti esmane või korduv vastuvõtt, diagnostika (sh röntgenülesvõtted), ravimi asetamine ja ajutise täidise paigaldamine, püsiva täidise paigaldamine, hamba eemaldamine, mädakolde avamine ja ravimine, juureravi, igemealuse hambakivi eemaldamine kirurgiliselt, tuimestus.

Täiskasvanute hambaravihüvitist saab ainult haigekassa lepingupartnerite juures.

Tutvu haigekassa lepingupartneritega: www.haigekassa.ee/hambaravi

Uus koolitusgrupp

Jaanuarist alustab Harku vallas vanemlusprogrammi "Imelised aastad" uus koolitusgrupp.

LIISA RÜÜTEL

Lastekaitse spetsialist

Programm sobib 2-8aastaste laste vanematele, kes soovivad saada vastuseid lapse kasvatamisel tekkinud küsimustele ja õppida, kuidas paremini toime tulla, ning neile, kelle lastel on esmased käitumisprobleemid (nt kohatine agressiivne käitumine, hüperaktiivsuse ilmingud, hajutatud tähelepanuvõime, valetamine, sõnakuulmatus).

Programmis osaledes saab teadmisi ja oskusi: kuidas kehtestada piire ja reegleid; kuidas last julgustada ja kiita; kuidas õpetada last oma tunnetega toime tulema; kuidas arendada last mängu abil; kuidas lahendada konflikte; kuidas stressiga toime tulla.

Jaanuaris alustava grupi koolitajad on Elmet Puhm ja Julia Kovalenko-Djagileva. Koolitused toimuvad kord nädalas, kokku 16–18 kohtumist. Täpne asukoht teavitatakse osalejatele.

Head huvilised! Veel on vabu kohti vanemlusprogrammis osalemiseks. Palun andke oma soovist teada e-posti aadressi Liisa.Ruutel@harku.ee kaudu. Võimalusel võiks perest osaleda nii ema kui ka isa. Koolituse ajal on vajadusel planeeritud lastehoid, samuti saab õhtuoodet.

Koolitussarja rahastavad Tervise Arengu Instituut ja Harku vallavalitsus ning koolitus on osalejatele tasuta.

TERVIS

Kuidas tuleb arst toime vastutuskoores, milliseid müüte peab ta päevast päeva kummutama, mis on arsti tasu? Sellest ja paljust muust räägime kaheksa aastat Tabasalu perearstikeskuses vallarahvast vastu võtnud doktor Piret Rospuga.

MARI KUKK

Uuele tervisekeskusele pandi hiljuti nurgakivi. Järgmise aasta keskepaigas kolite sisse. Millised on ootused?

Meil on väga kõrge ootused. Meil on vallas umbes 14 000 inimest, Tabasalus kohapeal on aga ainult kaks nimistut – minu ja dr Vika Toomi nimistu. Mõlemas maksimaalselt 2000 inimest, kokku seega 4000 inimest. Alates 2006. aastast on mõlemad nimistud täis ja sisuliselt ei võta me sellest ajast alates uusi patsiente nimistutesse vastu. Ka Haabers-tis on perearstid, kes võtavad Harku valla elanikke vastu, aga juba Tabasalust ei ole sinna mugav käia, rääkimata Muras-test, Suurupist või Türisalust.

Näiteks käis hiljuti minu vastuvõtul üks ema kaheaastase tüdrukuga, laps oli ootamatult haigeks jäänud. Nii armas ema, nii armas laps! Täpselt selline tunne oli, et ma ütlen võtan teid kohe oma nimistusse. Või pered, kus on kolm last, neljas sündimas... kuidas ma ütlen, et ei võta. Tegelikult ma ei tohi nimistut suuremaks ajada – mul on vastutus iseenda ees ja mul on vastutus oma lapse ees. Kui ise läbi põlen, siis ma ei suuda hoolt kanda nende 2000 inimese eest, kes minu nimistus praegu on. Inimlikult võttes on aga iga kord väga raske „ei“ öelda.

Tegelikult meil on juba mõningane abi olemas. Dr Ann Urmet töötab meil juba aastaid abiarstina, ta aitab koormust natuke ühtlustada. Meie keskus on hästi populaarne õppebaas residentide hulgas, kes ühest küljest võtavad osa töökoormusest enda kanda, aga teisest küljest vajavad ise juhendamist. Lisaks muidugi meie tublid pereõed, kes teevad kõik iseseisvaid vastuvõtte.

Tervisekeskuse uude hoonesse tulevad ruumid neljale perearstile ja ödedele eraldi kabinetid. Me väga loodame, et nii kui uutesse ruumidesse kolime, õnnestub dr Urmetile avada uus nimistu. Meil on vallas ka meditsiiniõdesid, kes tuleksid hea meelega siia tööle. Praegu meil ei ole nende jaoks lihtsalt ruumi. Seega võib tõesti siiralt öelda – meil on väga suured ootused. Valla inimesed peavad saama normaalselt perearsti teenust kodu lähedal.

Kuivõrd saate oma tiimiga sõna sekka öelda uue maja osas?

Meid on protsessi kaasatud. Nägime eskiise. Hoone arhitekt Egon Metusala on meie ettepanekutega arvestanud.

Mis need põhilised probleemid on, millega perearsti poole pöördutakse?

Kõige sagedasem on ülemiste hingamisteede ägedad nakkused – nohu ja köha. Teine grupp on kroonilised haigused – vererõhk, südameprobleemid, astma. Kõik krooniliste haigustega patsiendid, kellega me kõvasti pingutame. Haigused, eriti kui need on kroonilised, väsi-

“Piiri tõmbamine töö ja eraelu vahele võib raske olla.”

tavad inimest, ja meie peame neid motiveerima ikka edasi endaga tegelema, liigutama ja võtma ravimeid. On oluline neid innustada, et haiged taas leiaksid jõudu enda eest hoolitseda. Inimesi on muidugi erinevaid, igapäevale tuleb läheneda eri nurga alt. Õnneks on tänapäeval üldine tervise-tahtlikkus oluliselt tõusnud.

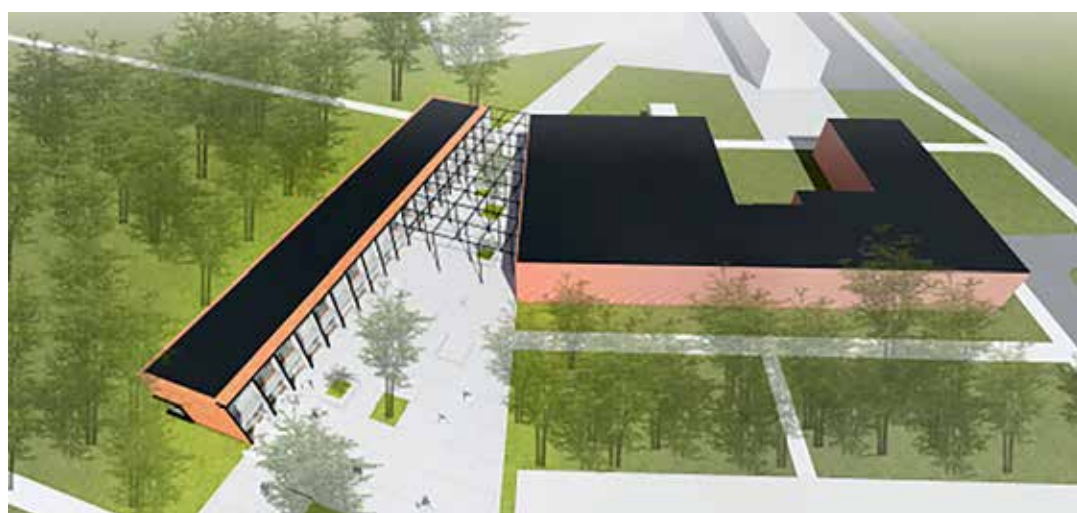
Mis on arsti ametis kõige raskem?

Arvan, et kõige raskem on arsti töö juures see, et kasutame oma isiksust töövahendina. Ennast ei tohi töö sisse ära kaotada. Eriti nooremana on raske määrata, kuhu tõmmata piiri, kui palju end kaitsta ja kui palju endast ära anda. See on õnneks õpitav. Proovime oma residentidele ka selgitada, et nad kohe alguses harjuksid iseenda eest hoolt kandma, et nad täiesti hingepõhjust kõikidele patsientidele kaasa ei elaks. Iga patsiendiga koos ei saa ära surra.

Inimesed tulevad haigena, neil on mured ja probleemid, nad vajavad abi ja kogu aeg peab endast andma. Õnneks on meil hästi kokku hoidev ja toetav kollektiiv. Omavahelised suhted peavad korras olema, et töökaaslastel ei hakaks omakorda veel üksteiselt jõudu ära võtma.

Terviseuurede ja -küsimustega tegelemine on teie argipäev. Mis on aga arsti tasu, rõõm?

Kui kellelgi läheb hästi, see on tasu. Oma patsiendid ongi kõige suurem rõõm. Kui oled varakult avastanud tõsise hai-

Uus tervisekeskus valmib 2019. sügisel tänase teenustemaja kõrvale Tui pargi poolsesse külge. / Eskiis: Metusala Ahitektid

guse, vea üles leidnud, see teeb rõõmu. Või kui kellelgi läheb hästi, kuigi nad ei tule ju vastuvõtule selleks, et öelda, mul läheb hästi, siis vahel tullakse muu murega, ja jutu käigus selgub, et suur probleem on lahendatud.

Kindlasti ka see suhe, mis inimestega tekib – olen siin ju 8 aastat töötanud ja tunnen peresid, juba mitut põlvkonda. Ma arvan, et teistel erialadel ilmselt ei pruugi sellist sidet tekkida. Olen käinud asenda-

mas teisi perearste, ent kõige toredamad ja armsamad patsiendid on ikka minu omad!

Kas teil on olnud vaja keerulisi otsuseid vaja langetada? Ja mida te olete siis teinud?

Ikka on. Näiteks tõsise diagnoosiga patsiendid, kes esialgu otsustavad, et nad ei taha üldse mitte midagi teha. Kuidas neid saada edasi? Sunniviisiliselt ei saa. Keeruliste olukordade puhul tuleb nõu küsida ja arutada. Keegi kolleegidest ei peagi oskama vastust anda, aga

ideede põrgatamine juba võib anda uusi mõtteid. Ka koolitustel käimine annab palju. On juhtunud, et tulen koolituselt ja helistin patsiendile – teate, ma kuulsin selliseid asju, mis oleks, kui teeme nüüd nii.

Kes on raske patsient? Kas need, kes dr Google'iga end diagnoosivad, ravivad ja nõuavad perearstilt uuringuid?

Seda võib mitmeti defineerida. Ühest küljest on raske patsient see, kel on raske diagnoosini jõuda või kel on

Dr Piret Rospu sõnul võtavad patsiendid energiat, kuid ka annavad palju vastu. / Fotod: Liina Rüütel

Tabasalu perearstikeskuse arst: “Minu patsiendid on ikka kõige toredamad ja armsamad”

Dr Vika Toom ei kujuta enam ette töötamist tingimustes, kus oli 20 aastat tagasi

“Tulin Tabasallu tööle kakskümmend aastat tagasi. Aastal 1998 hakkas perearstindus pihta. Seadusi, mis meie tööd reguleeriks, ei olnud. Põhiliste seaduste tegemine tuli alates 2001. aastast. Nagu on seriaal “Pank”, usun, et saaks teha samasuguse seriaali “Haigla”.

Ambulatoorium alustas tegevust seal, kus nüüd oli juuksur (praeguseks lammutatud osa Teenuste 2 majas). Ruumid olid väga väikesed ja vanad. Oli arst, laborant, õed ja füsioteraapia. Dr Kaun oli ees, mina tulin teiseks tohtriks, töötas ka lastearst. Vald tegi vastuvõtupunkti Harkusse, kus oli ka hambaravi; käisin seal kaks korda nädalas. 2000. aastal avati Väinas väike arstipunkt. Nii me end nende kohtade vahel jagasime.

Praegu ei kujuta seda elu enam ette. Kui tulin tööle, olid isekooperuvad lehed, kus olevatesse lahtritesse kirjutati käsitsi kõik andmed, ja arved tuli siis saata Haigekassale. Seejärel teatas Haigekassa, et tuleb hankida arvuti ja töötada arvutiga. Tol ajal oli nagu arvutiost nagu Porsche ostmine, see oli väga kõva sõna.

Kui tuli programm, mis hõlbus arvete saatmist, läks kergemaks, aga retsepte kirjutati ikka käsitsi. Peagi trükkis retsepti arvuti, aga patsient pidi sellele ise järele tulema. Digiretseptile olid paljud alguses väga vastu. Nüüd oleme sealmaal, et helistatakse ja teatakse: “Olen apteegis, palun retsepti.” Nii ei saa ega tohi teha, see pingestab arstide vastuvõttu tarbetult, retseptid tuleks tellida mõnepäevase ajavaruga. Praegu on meil muidugi ka digisaatekirjad. Lisandunud on väga efektiivseid ravimeid. Diagnostika on meelelt arenenud. Nüüd teeb perearst paljusid uuringuid, mida varem vaid eriarstid tegid. Samuti on mitmed haigused liikunud eriarstidelt põhiliselt perearstide pädevusse, näiteks kilpnäärme alatalitus, suhkruhaigus, kõrgvererõhutõbi jm. Täiesti uus asi teema on ennetus ja nõustamine, palju teevad ära pereõed, kellel on iseseisev vastuvõtt.

Patsiente ja nende teadlikkust on muutnud internet ja info kättesaadavus. Nüüd ei ole enam ühe arsti arvamus, internetist leiab kümme või veelgi enam arvamust.

Kui käisin esimest korda Soome haiglas praktikal, 1994. aastal, imestasin, kuidas kõikidel on prillid. Tol ajal ei olnud meil prillide kandmine moekas, peeti kuidagi koledaks. Praegu ei üllata see kedagi. Ja teine asi – väga palju oli Soomes allergikuid. Välismaa hügieenitoodete, näiteks Safeguard seepide saabumisega Eestisse tuli ka meelethulgal nahahädasid. Vahel näis, et keisrilõige on moeasi. Nüüd on täiesti vastupidi.

raske haigus. Teisalt on raske patsient inimene, kellega ei suuda ühist keelt leida.

Terviseärevust on kohutavalt palju, rohkem kui varem. Seda ju ka reklaamitakse, sest on olemas asjast huvitatud osapooled, kes tahavad, et inimene läheks nende juurde tasulisi analüüse, uuringuid tegema või eriarsti tasulisele vastuvõtule. Näiteks need reklaamid, et kui oled väsinud, siis tule ja tee neid ja neid uuringuid-analüüse. No kes poleks mõnikord väsinud? Terviseärevust süvendatakse palju, aga ikkagi on meil hulk tagasihoidlikke, kes ootavad viimase minutini enne vastuvõtule pöördumist, sest ei julge arsti tülitada. See on teine äärmus.

Kas internet ja info kättesaadavus segab või aitab pigem teie töös?

Sõltub. On patsiente, kes tulevad juba valmis diagnoosiga ja on kodus internetis leiduva abil diagnoosi ära pannud, mul ei ole muud kui öelda, jah, see on see diagnoos. On neid, kes ükskõik, mida guugeldavad, saavad kohe esimese asjana teada, et neil on vähk. Mis ei ole nii. Nendega on raske, sest nad on nii hirmu täis.

Kas olete kokku puutunud müütidega, mis on visad kaduma? Kas olete märganud väärarusaamu, ajast ja arust seisukohti?

(Mõtleb pikalt)

Vanem põlvkond on seisukohal, et imikule tuleb kohe hakata andma vett. Seda õpetati vanasti väga järjekindlalt, ja et kolmandast elukuust alates tuleb lapsele anda porgandimehu. Tänapäeval on nii, et kuni neljanda või kuuenda elu-

kuuni lapsed võivad südame- rahu olla rinnapiima peal, kui nad normaalselt kasvavad. Mingit vett ei ole vaja lisaks pakkuks.

Ja näiteks ka tõsiasi, et kõrvu ei soojendata. Keskkõrvapõletik tekib nina kaudu ja ka paraneb nina kaudu. Kõrva ravimi tilgutamine ja soojendamine ei ole enam asjakohane.

Vanemad inimesed kipuvad olema vahel kompressi usku. Lahjendamata viina ja äädikaga teevad kompressi ja saavad rängad keemilised põletused. Kompressidega tuleb olla ettevaatlik, nahka ei tohi panna tundideks kile alla kinni. Siis oleme küll hirmsaid asju näinud.

Kas teil on olnud kokkupuudet inimestega, kes leiavad, et kristall padja all või lonks kloori võiks aidata?

“Kõige sagedasemad on ülemiste hingamisteede ägedad nakkused – nohu ja kõha.

Arvan, et seda võib-olla mulle väga ei räägita, eks proovivad ise ja vaatavad, mis aitab ja mis mitte. Mul on olnud inimesi, kellele tahan ravimit määrata, ja nad võtavad pendli, et vaadata, kas ravim neile sobib. Suurem osa haigustest ongi iseparanevad või kroonilised, millest ei olegi võimalik terveks saada. Arsti juurde tu-

levad ikkagi need, kes usuvad, et siit saab abi.

Aga homöopaatia?

Teaduslikud uuringud ei ole näidanud, et homöopaatilistel preparaatidel oleks platseebo- ga võrreldes paremat efekti. Seni kui neid kasutada hädade korral, mis ise üle lähevad – peeringlus või kõha –, ei juhtu midagi hullu. Aga kui näiteks lapsel on mädane kõrvapõletik ja laps vajab antibiootikumi- kuuri, sel juhul on see kurjast. Laste homöopaatia ravimise suhtes olen väga kriitiline.

Ei ole ju nii, et igaüks, kes üle meie ukse astub, saab antibiootikumid. See läheb ka müütide hulka, et iga kord, kui on mõni ülemiste hingamisteede viirus, siis on kohe antibiootikumid vajalikud. Kindlasti mitte – viirused enamasti lähevad ise mööda.

Ärevusest oma tervise pärast mures olevatest inimestest rääkides... Mida arvate perearstide ja EMO vahelisest probleemist?

Meil on olnud igasuguseid lugusid. Näiteks ema helistab, lapsel kõrv valutab. Meil ajad täis, aga ütleme, et tulge siia, võtame vahele, võib-olla peate ootama. Ema läheb lapsega EMOsse, kus ta peab tunde ootama, meil oleks ehk 20 minutit oodanud. Meil on hulk ärevaid, kes käivad kõrva näitamas erakorralises abis ja siis tulevad otsejoones meile, et me ütleksime, jah, tõesti on kõrvapõletik, jah, EMOs on õige ravi määratud. Vastupidi samamoodi, saavad meil ravi ja lähevad ikkagi sinna. Ärevust on palju.

Teine asi on see, et perearstid ei saa kuidagi olukorda kontrollida. EMO võtab kõik vastu, kes otsustavad sinna pöörduda. Eelmisel aastal tehti perearstide juurde üle 6,5 miljoni visiidi. EMOdesse üle 200 000 visiidi. Ägedad kõhahäired, puugid ja lööbed, need on puhtalt perearsti asi.

Kuivõrd käivad teie juures nn polkovniku lesed, hüpohondriidid, ja mida nendega peale hakata?

See on sügavam teema, mis võib tõukuda sellest, kes inimene on ja mil viisil ta maailmaga suhestub. Mõnikord ongi ainus viis saada inimlikku kontakti ja tähelepanu haiguse kaudu. Mõnel juhul on haigus ainus asi nende inimeste elus. Kui sellises olukorras haigus ära võtta, ei jäägi inimesele midagi alles. Kui niimoodi on elatud aastakümneid, enam ilmselt tagasiteed ei ole. Võib-olla on need inimesed tulnud rangest perest, kus pole lubatud emotsioone näidata, lähedust pole olnud, aga kui laps oli haige, tehti pai ja toodi sooja teed. Neid inimesi tuleb mõista.

Psühholoogilisi probleeme on tulnud rohkem?

Tundub küll. Laste hingemuredega tegelemiseks on valla eraldi elarve. Ma olin poolteist aastat lapsega kodus. Pärast seda kui tänavu jaanuaris tagasi tulin, on depressiooniga ja ärevushäiretega lapsi hüppeliselt juurde tulnud. Teismelised, kes homimikuti ei suuda voodist välja tulla, hinded kukuvad, kooli ei jõua ja keegi ei saa aru, mis toimub. Tundub, et äkki on

Tabasalu perearstikeskust on alates 2014. aastast tunnustatud kui kvaliteetset teenusepakkujat.

mingi laiskus tekkinud, aga kust? Tegelikult võivad seal taga olla tunded, et maailm on

“Head meelt teeb see, kui olen varakult avastanud haiguse ja inimene saab kiirelt ravi.

must, miks ma üldse siin olen, kõik on mõttetu, ma ei taha enam elada. Depressioon on ravitav, vajalik on see lihtsalt ära tunda. Enne dekreeti minemist ma mäletan ainult ühte niisugust juhtumit, nüüd on neid väga palju. Keegi ei tea, miks, võin vaid oletada. Oma rolli mängib ilmselt see, kus me ühiskonnana oleme – kõikidel on vaja olla edukas ja hästi teenida. Reaalselt pole ju asju väga vaja, vaja on inimlikku kontakti, ent selleks ei ole enam jõudu ja aega. See on üks asi.

Teine asi on see, mida nüüd esimesed põlvkonnad kogevad – kogu elu on internetis. Kogu aeg on võrdlus, kuidas keegi on targem ja ilusam. Iial ei saa seda tunnet sealt internetist, et oh ma olen vägev. Või kui, siis see laikidest saadav õnn on üürrike. Seda tunnet, et mina olen inimesena vajalik ja väärtuslik, saab ikkagi kodust perelt, emalt-isalt. See on keeruline ja mitmetahuline küsimus.

Perearstidel on fond, mille arvel saame noori psühholoogi juurde saata. Tänavu maikuus oli juba kolmveerand aasta jagu fondi rahast otsas. Suurem osa abi vajavatest lastest ja noorukitest käib psühhoterapias või loovteraapias.

Kas on veel lisandunud uusi haigusi või on mõned iseäranis esile kerkinud?

Sel ajal, kui mina ülikoolis käisin, räägiti, et vanad haigused on suuremalt jaolt ära kadunud, näiteks tuberkuloos, süüfilis, difteeria ja muuäärane, kopsupõletikud on ravitavad. Vanad nakkushaigused, mis inimesi ära viisid,

on paljuski kadunud. Nüüd on rohkem esil vererõhuprobleemid, diabeet, allergiad. Koiki- de nende krooniliste haiguste kohta räägiti, et haigused muudavad oma nägu. Näiteks astma võib avalduda ainult kõhana. Mõned reumaatilised haigused, mis aastaid põhjustavad ebamääraseid kaebusi, näitavad lõpuks hoopis hiljem oma õiget nägu. Inimesed elavad kauem ning rohkem haigusi saab diagnoositud.

Miks te läksite arstiks õppima? Kas soovitate noortel seda ametit valida?

Mulle meeldis koolis bioloogia. Keskkooliga võrreldes oli ülikoolis vähemalt kolm korda raskem. Kes tahab minna arstiks õppima, siis arvestagu, et kohutavalt palju peab tööd tegema, kusjuures mitte ainult ülikoolis – pärast diplomi saamist alles tõeline õppimine algab. Julgustuseks võin öelda, et see on ka väga huvitav eriala. Arstiharidu-

sega saab erinevat tööd teha – perearst suhtleb hommikust õhtuni, laboriarst praktiliselt ei peagi rääkima.

Suhtlete päevast päeva, kuulate raskeid elusaatuseid ja ravite. See võib ränk olla. Kuidas te teete nii, et tööd koju kaasa ei võta?

Paratamatult võtan mõnikord ikka. Nooremana rohkem, nüüd vähem. Ma ei oska öelda, kuidas see käib, eks see tuleb ajaga, et ei ela kõike üle... Muidugi olen üle elanud! Mul on ju kümme aastat inimestega kontakt ja kui midagi rasket on, siis ... (kogub end hetke, hoiab pisaraid tagasi)

Tuleb endale leida tegevust, mis viib mõtteid eemale, mul on oma pere ja sõbrad... Aitab visualiseerimine, näiteks et töö seljakoti võtan seljast ära ja töömured jäävad tööle. See on õpitav, on olemas omad tehnikad. Kuid jah, ma tõesti elan oma patsientidele kaasa, nende muredele ja rõõmudele.

Osale Tartu Ülikooli Kliinikumi teadusuuringus

Sihtasutus Tartu Ülikooli Kliinikum kutsub üles kõiki 16–45-aastaseid osalema teadusuuringus “Ained ja arenevad ajad”.

HELENA KISAND

Arst-resident psühhiaatria erialal

Nonüümse uuringu eesmärgiks on kaardistada Eesti noorte uimastite (eeskätt kanepi) tarvitamine, vaimse tervise seisund ja isiksuse omadused. Tulemused annavad teavet psüühikat mõjutavate ainete kasutamise sageduse kohta ning aitavad hinnata ainete tarvitamise ja vaimse tervise probleemide vahelisi seoseid. See omakorda loob võimaluse paremini abivajajaid aidata. Uuringusse sobivad ka need, kes ei ole psüühika-aktiivseid aineid tarvitanud. Soovijad saavad küsimustiku lõpus tagasisidet oma psüühhoosiriski, isiksuse ja ainete tarvitamisega seotud probleemide kohta. Kui testitulemused teevad muret, on vastajatel võimalus aprillikuuni 2019 pöörduda Tartu Ülikooli Psühhiaatriakliinikusse edasistele uuringutele.

Uuring toimub SA TÜK psühhiaatriakliiniku, Tartu Ülikooli bio- ja siirdemeditiini instituudi ning Tartu Ülikooli Psühholoogia Instituudi ja Tervise Arengu Instituudi (TAI) teadlaste koostöös.

Uuring on leitav: bit.ly/teadusuuring

HARIDUS & KULTUUR

Meie vald

Rubriik tutvustab kord kuus Harku valla vaatamisväärsusi, loodust, allasutusi, põnevaid projekte ja fakte ajaloos.

Pop-up restoran Harkujärvel
Venteri suvehäärberis

Igapäevaselt suvemõisas tegevust ei toimu. / Fotod: erakogu

Kristel Nuume ja Tauri Pihlat pakuvad ajaloolises hoones erilisi maitseelamusi.

MARI KUKK

Kuigi rahvasuus öeldakse Harkujärvel asuva hoone kohta suvemõis, ei ole seal kunagi mõisa olnud. Pigem on tegu häärberiga, mille ehitas

suvekojaks 1911. aastal eesti soost ettevõtlik talumees, hobuste aretamise poolest kuulus Jaan Venter. Hoones toimus pikki aastaid õppetöö. Ajalooline hoone kõnetas Harkujärvel elavat paari Kristel Nuumet ja Tauri Pihlat ning päris esimene õhtusöök, mida korraldasid, toimus 2016. aastal.

“Raske oli näha ilusat, kuid lagunevat maja tühjana seismas. Seetõttu tuli idee puhuda seni kuni vähegi võimalik majasse veel elu sisse,” sõnab Kristel ja lisab, et palju oli neid, kes idee alguses maha tegid ja ütlesid, et kes sinna ikka enam tuleb. Aga inimesed tulevad ja naudivad. Pidusöömaaegu on nad korraldanud kolm talve ja hooaja jooksul pakuvad 13 kuni 16 õhtusööki. “Meil ei ole kindlaid aegu, vaid teeme õhtusööke siis, kui on olemas külalised, kes tee meie juurde leiavad. Oleme väga rõõmsad, et suuremalt jaolt on tulijaid meie enda külast ja vallast,” ütleb Kristel. Kohale tullakse ka kaugemalt, olgu Viimsist või Haapsalust.

Kristel tänab ja kiidab neid, kes on ettevõtmisel abiks – põhiliselt on abivägi Harkujärve küla rahvast.

Neid, kel on õnnestunud kohad broneerida, ootab kolmekäiguline õhtusöök, sekka mõned üllatused. Menüü muutub Kristeli sõnul

pidevalt, kuna lähtutakse sellest, mida meri annab või mis parasjagu hooajaline. Pere-rahva põhimõtte toidu pakumisel on eeskätt kohaliku ja värske tooraine kasutamine.

Seni on tagasiside olnud positiivne ja põhiliselt käivad õhtusöökidel püsikliendid. On neid, kes sünnipäevi juuba kolm aastat järjest nende juures tähistavad ning sõpruskonnad, kes peavad suvemõisa jõulupidu.

Paraku ei ole võimalik suvemõisa pidevalt töötavat restorani rajada. Muidugi oleks tore, tõdeb Kristel, kui Harkujärvel oleks oma söögi-koht, mis tööpäevadel valmistaks lastele maitsva ja

“Menüüs on palju uusi üllatusi ja mõnusaid maitseid kohalikust ja värskest toorainest.

mõistliku hinnaga lõunasööke ning oleks maitseelamuste pakkujaks täiskasvanutele. Ent esialgu jääb see vaid unistuseks.

Restoran on sel hooajal veel avatud 7., 8., 14., 15., 20. ja 21. detsembril, kuid vajalik on eelbroneerimine. Lisainfo ja broneerimine kristel@toidukunst.ee.

Toit on aus ja ehe, kohalikust toorainest.

Pangapealse lasteaias toimus põnev maailma asjade üle mõtlemise ja arutlemise hommik.

ANNELI LÕUKE

Pangapealse lasteaias õpetaja

Lastele tuleb mõelda üha uusi ettevõtmisi, et teha lasteaias käimine põnevaks, vaheldusrikkaks ja mitmekesiseks, kuid arvestada, et oleks ka õpetlik ja hariv. Sel viisil õppimise juures on kõige tähtsam lapse huvi ja haaratus ning et protsess innustaks lapsi kaaslastega koostööd tegema ja meeskonnatöö tulemuse eest vastutama. Pangapealse lasteaias on üheks selliseks väljundiks mälumäng “Mõttelind”.

Mälumängu nimi pärineb raamatust “Suur mudilaste mälumäng”, kus Mõttelind on väike uudishimulik olevus, kellele meeldib üle kõige maailmas mõelda ja küsimustele vastuseid otsida.

Mitu võistkonda, üks eesmärk

Toimunud mälumängus osales kuus võistkonda: Pangapealse lasteaias oma võistkonnad 5–7-aastastest lastest, sõbrad Loo Pääsupesa lasteaiast ja Laagri Veskitammi lasteaiast. Meeskonda kuulus neli last ja kapten. Nad olid nutikad, vastates küsimustele loodusest, arvasid arukalt ära vanaaja

Mälumäng innustab
lapsi kaaslastega koostööd tegema

Võistkonna kaptenid robotitega Blue Bot ülesannet lahendamas. / Foto: Pangapealse lasteae

asju ning olid loovad meeskonnana robotitega tegutsedes.

Kõikides meeskondades toimus aktiivne mõttevahetus iga küsimuse üle. Meeleolu tõstmiseks oli äraarvamise küsimus: mida saab teha kopeer-paberiga? Eelnev oli suur ja lõ-

puks sai asi selgeks, mis põnev paber see on. Oli ka naljakaid küsimusi: “Kas kärbes tunneb maitset keelega, tiibadega, jalgadega?”

Enne tänu jagamist said kõik muusika saatel tantsida. Lõpuks ootas võistkondi tänu-kiri ja šokolaad. Iga meeskon-

naliiget autasustati medaliga.

Lisaks põnevale ajaveetmisele oli üks ühine eesmärk – valmistada lapsed ette kooliks. Mänguliste mälumängudega plaanime jätkata ka järgmisel aastal, kaasates mängu senisest enam võistkondi.

*Jalgadega

Õpetaja, kes kasvatas ja õpetas lakkamatult

26. novembril tähistas 80aastaseks saamist Väana kooli, pool aastat ka Väana mõisakooli kauaaegne ja armastatud õpetaja Tiiu Tuisk.

KATRIN JÄRVLEPP

Kolleeg aastatel 2008–2013

Väana mõisakooli muusikaõpetaja

30. novembril toimus Väana mõisas pidulik üllatuspidu, kus juubilari õnnitlesid endised õpilased, kolleegid, lapsevanemad ja valla juhtkond. Fotol Tiiu koos abikaasaga. / Foto: Väana mõisakooli

õpilastele kodukandi ilu ning põnevaid saladusi.

Peale kõige selle oli Tiiu veel kultuurihuviliste daamide ühenduse Väana Veenused eestvedaja ning haris armastusega oma imelist aeda – tõustes kevaditi vahel kell 5 hommikul, et seal tunnike enne tööpäeva midagi ära teha.

Ega's õpetaja Tiiu ainult tunnis õpetanud ja kasvatanud. Ta jätkas seda vahetundides ja peale tunde, ka telefoni ja kirja teel käis pidev vigade parandus. Tiiu lahendas kõik probleemid kohe ja samas, ahjusoojalt. Oli see siis eba-

viisakus, õpilase hoolimatus või tegemata kodutöö – ikka sekkus ja parandas. Aeg-ajalt juhtub ju, et mõni asi jääb kodus õppimata, see oli ja vist jääbki nii. Kohe meenub õpetaja Tiiu legendaarne lause: “Kuidas sa julged koolimaja uksest sisse tulla, kui sul on õppimata?”. Jah, ega keegi enam julgenudki, kui korra koos õpetajaga kooli sulgemiseni kodutööd tegema jäi. Teisiti Tiiu ei saanud, süda ei lubanud.

Olgu lisatud, et õpetaja Tiiu oli suhtlemises humoorikas ja teravmeelne, temas oli alati

peenemat äratundmist. Endine õpilane meenutab, et Tiiu õpetus olnud kui külm vann – algul võttis naha värisema, aga harjudes hakkas meeldima. Tiiu olnud oma klassi õpilastele nagu ema – soojalt hooliv, kõikenägev, vahel kuri... Igal juhul võtsid poisid õpetaja lähenedes käed taskust ja ajasid selja sirgu. Vaat selline autoriteet oli Tiiu. Armas õpetaja Tiiu, soovime sulle Väana mõisakooli perega palju, palju õnnelikke päevi!

Sa olid, oled ja jääd unustamatuks õpetajaks!

Tiiu Tuisk

Tiiu Tuisk sündis Võrumaal Vastseliina lossi lähisel veskioomaniku peres, kasvas aga Läänemaal. Ta on õppinud Haapsalu Pedagoogilises Koolis, Tartu Ülikoolis ja Tallinna Pedagoogilises Instituudis õpetaja ja eesti keele erialal.

Tema karjäär sai alguse 17aastaselt. Kokku on ta kooli raudvara, suure südamega õpetaja olnud 54 aastat. 2011. aastal läks õpetaja rõõmsa meele, kuid raske südamega pensionile.

2007. aastal tunnustati Tuisku Harku valla teenetemärgiga, 2009. aastal Harjumaal aasta õpetaja tiitliga ning 2015. aastal Tui stipendiumiga.

Peale üleminekumängude esimeses ringis FCI Tallinna 4:0 alistamist ja vastaste diskvalifitseerimist registreerimata mängija kasutamise eest, jäi Tabasalul ületada pääsuks esiliiga B-sse veel üks tõke – käesoleval hooajal esiliiga B 9. kohaga lõpetanud Lasnamäe FC Ajaxi meeskond, kellega tuli pidada üleminekumängude otsustav kodus-võõrsil mänguduell.

RIHO SAKSUS
JK Tabasalu

Avamängus Tabasalus ei läinud kõik küll lepase reega, aga sellegipoolest saavutati vastase üle 3:0 võit ja soliidne edu võõrsil kohtumiseks. 24. novembri päikesepaistelisel, kuid külma tuulega lõunapoolikul, jooksis Tabasalu meeskond Lasnamäel väljakule, et selle hooaja suur eesmärk – pääs esiliiga B-sse ära vormistada. Mängu alguses olid tagajajaja rollis olnud võõrustajad küll aktiivsemad, aga mida aeg edasi, seda ohtlikumaks Tabasalu rünnakud muutusid. 27. minutil teenitud 11-meetri

Suurepärane saavutus – Tabasalu mängib 2019. aastal esiliigas B

Oli meeleolukas mäng. / Foto: Mihkel Naukas

Esiliiga B üleminekumängu protokoll:

24. NOVEMBRIKELL 13.00 AJAXI STAADIONIL
• Lasnamäe FC Ajax - JK Tabasalu 1:4 (1:1) - kahe mängu kokkuvõttes võitis Tabasalu 1:7
• 45. Sergei Kobjakov - 27. pen. Kersten Lõppe, 54., 68. Rasmus Tomson, 88. Carl Henrik Kristofer Maidla
• Meeskond: Madis Rajando (71. Rihard Kristjan Kristel), Freddie Heinmaa, Rauno Raid, Priidu Nurmik, Valeri Makarov, Alan Monken Arruda, Konstantin Nahk, Kristo Hussar, Rasmus Tomson (71. Endrik Reose), Kersten Lõppe (72. Carl Henrik Kristofer Maidla), Lucas Liiva (46. Aleksander Ojari).
• Varus: Aleksander Ojari, Rihard Kristjan Kristel, Endrik Reose, Edwin Stüf, Carl Henrik Kristofer Maidla.

karistuslöögi realiseerimine Kersten Lõppe poolt ja 1:0 edu-seisu tähendas, et Ajax vajas oma koha säilitamiseks esiliigas juba 5 väravat. Poolaja viimasel minutil õnnestuski neil nurgalöögi järgest olukorrast mänguseis 1:1 viigistada, aga teisel poolajal algas Rasmus Tomsoni sõu, kes oma kahe väravaga Tabasalu lõplikult juhtima viis. Viimase naela Ajaxi kirstu löi mõned minutid enne kohtumise lõppu vahetusmees Carl Hendrik Kristofer Maidla ja saatis ühtlasi sellega Ajaxi 2. liigasse ning Tabasalu rõõmupidu võiski alata! Järgmisel, 2019. a hooajal mängib Tabasalu esmakordselt klubi ajaloos esiliiga B-s, nii kõrgel pole Harku valla jalgpall Eesti liigasüsteemis veel kunagi olnud. Klubi tänab imelise hooaja eest kõiki pealtvaatajaid, fänne, kõiki vabatahtlikke, kes aitasid kodumänge korraldada ning samuti toetajaid, kellest eraldi toome esile Harku valla valitsuse, Strantum OÜ ja Enemat OÜ.

Muraste koolis püstitati rekord

Ühel ilusal novembrikuu esmaspäeva hommikul tähistati Muraste koolis isadepäeva. Esinema oli kutsutud Tabasalu Muusikakooli Puhkpilliorkestri õpilased koos juhendaja Valdo Rüütelmaaga.

GERLY ROSENBERG
Muraste Kool

Kontsert oli väga meeleolukas ning kuulda sai mitmeid tuntud hittlugusid. Pärast kontserti asuti püstitama Muraste ja Harku valla pikima võileiva rekordit. Selleks oli valmis küpsetatud 340 pikka *baguette*'i, et iga laps saaks koos vanemaga teha ühe maitsva võileiva. Hiigelvõileiva valmistamiseks kulus kõigest 15 minutit ning selle peale laoti 15 kilo majoneeskastet, 32 kilo sinki ja 20 kilo erinevat juustu, lisaks ohtralt tomatit, kurki, salatit, sibulat ja oliive. Rekordvõileiva valmistamisest võttis osa umbes 500 inimest ning selle pikkuseks mõõdeti 145 meetrit. Võileivad sai kohapeal ära süüa või tööle kaasa pakkida. Oli hommik täis rõõmsat signat-saginat, muhelevaid isasid ja rahulolevaid lapsi.

Rekordvõileib valmis 15 minutiga. / Foto: Muraste Kool

Kuhu minna, mida teha

Vaata ka Harku valla sündmuste kalendrit veebilehel www.harku.ee/kalender.

Päev	Algus	Mis toimub	Kus	Lisainfo
5. detsember	16.30	Puuetega laste jõulupidu (kutsetega)	Rannamõisa lasteaed	tiia.spitsõn@harku.ee
6. detsember	10.00	Silmade kontroll Tabasalus	Eakate Päevakeskus (Teenuste 2)	www.harku.ee
6. detsember	14.00	Inglite meisterdamise töötuba	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
6.-7. detsember	15.00	Vääna-Jõesuu noortetoas: teeme verivorsti	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
7. detsember	14.00	Siidi töötuba	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
7. detsember	15.00	Harkujärve noortekeskuses: bingo	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
8. detsember	11.00	Koduste laste jõulupidu (kutsetega)	Tabasalu Ühisgümnaasium	liisa.ruutel@harku.ee
9. detsember	11.00	Ühine NUKU teatrikülastus	Korraldab Kumna Kultuuriait	kultuuriait@gmail.com
9. detsember	10.30	Jumalateenistus: Rannamõisa kirikus	Rannamõisa kirik	www.rannamoisakogudus.ee
9. detsember	12.00	Harku valla jõululaat	Vääna mõisa tall-tõllakuur	www.harku.ee
9. detsember	16.00	Kontsert: Marie, Robert ja Raul Vaigla	Vääna mõisas	www.harku.ee
9. detsember	17.00	Jumalateenistus: Harkujärve kogukonnakirikus	Harkujärve kogukonnakirik (Kiriku tee 2)	www.ingliitiib.ee
10. detsember	14.00	Valmistame piparkooke	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
10. detsember	15.00	Teeme jõulukaarte	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
11. detsember	14.00	Külla tuleb ansambel "Öed"	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
11. detsember	15.30	Vääna-Jõesuu noortetoas: laternamatk	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
11. detsember	17.30	Villahaldjate õpituba	Kumna kultuuriait (Kirsikivi tee 1)	Facebook @Kumnaküla
12. detsember	14.00	Filmikas, bingo, impro	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
12. detsember	13.00	Henna maalingute eri	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
13. detsember	14.00	Kokaklubi	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
13. detsember	15.00	Tutvume vene kultuuriga	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
14. detsember	15.00	Kinoõhtu "Teekond jõulutäheni"	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
14. detsember	15.00	Voldime	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
14. detsember	19.00	Harku valla mälumäng "Ajuragin"	Portsmanni bistroo (Teenuste 2)	www.harku.ee
15. detsember	11.00	11. Harku valla heategevuslik jõululaat	Ranna tee 2	Facebook @LCTabasalu
15. detsember	17.00	Kumna kandi põlvkondade jõulupidu	Kumna Kultuuriait (Kirsikivi tee 1)	Facebook @Kumnaküla
16. detsember	10.30	Jumalateenistus: Rannamõisa kirikus	Rannamõisa kirik	www.rannamoisakogudus.ee
16. detsember	17.00	Jumalateenistus: Harkujärve kogukonnakirikus	Harkujärve kogukonnakirik (Kiriku tee 2)	www.ingliitiib.ee
17. detsember	13.00	"Just Dance 2018 turniir"	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
17. detsember	15.00	Jõulupidu	Vääna-Jõesuu Kool (Hiie tee 21)	www.noortekeskused.ee
18. detsember	14.00	Kokaklubi	Tabasalu noortekeskus (Kallaste tn 5)	www.noortekeskused.ee
18. detsember	15.00	Bingo	Harkujärve noortekeskus (Jaan Venteri tee 4)	www.noortekeskused.ee
18. detsember	18.00	Šokolaaditruhvliste valmistamine	Kumna kultuuriait (Kirsikivi tee 1)	kultuuriait@gmail.com

VOLIKOGU ISTUNGILT:

29. novembril 2018 toimus Harku Vallavolikogu istung, kus osales 20 Harku Vallavolikogu liiget, istungit juhatasid Harku Vallavolikogu esimees Kalle Palling ja aseesimees Kaupo Rätsep.

ISTUNGIL VÕETI VASTU JÄRGMISED MÄÄRUSED:

- Harku Vallavolikogu 31.03.2016 määruse nr 11 "Sotsiaalhoolekandeline abi andmise kord" muutmine;
- Eluasemekulude piirmäärade kehtestamine toimetulekutoetuse määramiseks;
- Välisõppe stipendiumi määramise ja maksamise kord Harku valla õpilastele ja üliõpilastele;
- Harku Vallavolikogu 31. augusti 2017 määruse nr 27 "Harku valla Noortevolikogu põhimäärus" muutmine;
- Harku Vallavolikogu 25. mai 2017 määruse nr 17 "Harku valla kaasava eelarve koostamine" muutmine.

ISTUNGIL VÕETI VASTU JÄRGMISED OTSUSED:

- Nõusoleku andmine osakapitali suurendamiseks mitterahalise sisse-maksena;
- Kohalikeks teedeks määramine;
- Harku alevikus Aia tn 5//Harku Vangla adminkorpus kinnistu tasuta otsustuskorras võõrandamise taotlemine;
- Hädaolukorra seaduses sätestatud ülesannete delegeerimine;
- Muraste külas Loovälja maaüksuse ja lähiala detailplaneeringu vastu võtmine;
- Laabi külas Oispuu tee 1 ja Oispuu tee 3 maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu vastuvõtmine;
- Vääna külas Kaera tee 1, Kaera tee 2, Lembi ja Lembi tee 3 maaüksuste ning lähiala detailplaneeringu kehtestamine;
- Muraste külas Sinilille maaüksuse detailplaneeringu algatamata jätmine;
- Ilmandu külas Männa kinnistu ja lähiala detailplaneeringu koostamise lõpetamine;
- Laabi külas Otsa 4 maaüksuse detailplaneeringu koostamise lõpetamine;
- Vahi külas Vahi tee 41 kinnistu ja lähiala detailplaneeringu koostamise lõpetamine;
- Suurupi külas Pärtli tee 9 (endine Kalama 1) maaüksuse detailplaneeringu koostamise lõpetamine.

Järgmine Harku Vallavolikogu istung toimub 27.12.2018 algusega kell 16:00 Harku vallamaja koosolekute saalis.

HARKU VALLAVOLIKOGU KANTSELEI

Advendiaeg on saabunud

Ajavahemikku neljandast pühapäevast enne jõule kuni esimese jõulupühani teame kui advendiaega.

ANTS ALEV

Vallalehe kolumnist

Ladinakeelne Adventus Do-mini tähendab Issanda tulemist. Advent algab esimese advendipühapäevaga, ühtlasi algab liturgiline kirikuaasta. Neljas advendipühapäev võib sattuda kokku ka jõululaupäevaga. Advendiaja liturgiline värv on violetne.

Adventi hakati tähistama Prantsusmaal 4. sajandi lõpul, mujal 6.–10. sajandil. Rahvaste kombestikes advendikombed erinevad. Advendiküünla süütamine on üldtuntud tava, aga rituaalid ja värvid on erinevad. Tavapärase tunnusvärv on purpurpunane – kuningate värv. Kasutatakse ka sügavsinist, mis sümboliseerib öötaevast ja uue loomise algust. Advendiküünlaid on enamasti viis – kolm purpurpunast (sinist) ja üks roosa (punane), mis asetuvad nelinurkselt ning nende keskel on suurem valge küünal (Jeesus). Esimesel advendipühil süüdatakse palve saatel üks purpurne küünal, mis põleb palve ajal. Igal pühapäeval süüdatakse üks uus küünal ja elmsed, roosa küünal süüdatakse kolmandal pühapäeval, keskmine

Loodame, et tänavused jõulud tulevad lumised. / Fotod: Ants Alev

aga jõululaupäeval.

Vanadel eestlastel erilisi advendikombeid ei olnud. Need hakkasid Eestis juurduma alles 20. sajandi lõpupoole. Esmalt tulid mängu advendikalendrid, mida saadi välismaalt pakiga või toodi reisisikingina. Need olid tõelised haruldused, mida hoiti alles kaua pärast kommide ja jõulude lõppemist. Kel piiri taga sugulasi-tuttavaid ei olnud, meisterdasid neid ise, et ka nende lapsed jõuluootusest osa saaksid. Advendikalendri puudumisel tuli loota vaid päkapikkudele. Täna ongi

levinud advenditava seotud päkapikkudega, kes ööseks aknalauale pandud sussidesse-sokkidesse headele lastele maiustusi toovad.

Et jõulueelset pimedat aega rõõmsamaks muuta, on tavaks saanud ka advendiküünalde süütamine akendel ning puude-põõsaste ja hoonete kaunistamine jõuluvalgustitega. Kaubanduskeskused säravad valgusehtes juba tükk aega enne adventi ja muusikute jõulutuurid ka kaugematesse maanurkadesse on muutunud tavaks.

Rahulikkude ootust kõigile!

Harku valla eakate jõulupidu

20. detsembril algusega kell 16.30
Meriküla Spordi- ja Õppekeskus (Tilgu tee 55c Meriküla)

JÕULUPEO KAVA

Kl 16.30 tervituskõned: Harku vallavolikogu esimees Kalle Palling ja Harku vallavanem Erik Sandla

Kl 17 esineb ansambel Kukerpillid

Pärast kontserti on kaetud jõululaud ning ootamas on väike jõuluüllatus.

Bussigrasifik

Buss 1: Harku - Harkujärve - Tabasalu - Meriküla

Harku mäel suunaga Tallinna	15:45
Harku keskus	15:48
Bioloogia suunaga Tallinna	15:50
Harkujärve bussipeatas	15:55
Kiriku	15:56
Alasniidu tee	15:58
Oja tee	15:59
Tabasalu kool (majade pool)	16:05
Meriküla Spordi- ja Õppekeskus	16:20

Buss 2: Metsakool - Suurupi - Tabasalu - Meriküla

Metsakool	15:15
Türisalu	15:20
Naage	16:25
Vääna-Jõesuu	16:30
Vääna-Viti	16:33
Suurupi teerist	16:35
Tuletorni	16:40
Kivi tee	16:42
Muraste	16:50
Ranna tee	16:52
Maasika	16:55
Rannamõisa kirik	16:57
Tabasalu - Harku tee	16:00
Tabasalu kool (majade pool)	16:05
Meriküla Spordi- ja Õppekeskus	16:20

Buss 3: Loigu - Kumna - Vääna - Tabasalu - Meriküla

Loigu	15:17
Kadaka peatus, Adra	15:18
Jüri peatus, Adra	15:21
Mäe peatus, Adra	15:24
Männi peatus, Humala	15:27
Metsaküla	15:32
Kumna mõis	15:34
Tutermäe (suunaga Tallinn)	15:37
Kruusaaugu (7min)	15:45
Vääna	15:50
Liikva	15:55
Kuusiku	15:57
Rannamõisa kirik	16:00
Tabasalu kool (majade pool)	16:05
Meriküla Spordi- ja Õppekeskus	16:20

* Peatustes palume kohal olla 10 minutit varem. Bussid viivad pärast peo lõppemist peolised sama ringiga tagasi.

Lisainfo: Tiia Spitsõn, sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja 600 3867 ja e-posti aadressil tiia.spits@harku.ee.

JÕULUKÜLA

Ametmeeste jõulud

15. - 16. detsember

Eesti Vabaõhumuuseumis

Rocca al Mares

www.evm.ee

Traditsiooniline jõuluteemaline käsitöö müük

Eakate päevakeskuses (Teenuste 2, Tabasalu)

26. novembrist – 11. detsembrini

E, N 11.00–17.00; T, K, R 11.00–16.00

Toetage jõulukinkide ostmisega koduvalla käsitöölisi

Müüma on oodatud kõikide suurte ja väikeste meistrite käsitööesemeid. Andke soovist teada ning tooge meisterdused hiljemalt 23. novembriks päevakeskusesse.

Lisainfo: päevakeskuse tel 603 2171 või sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja Tiia Spitsõni tel 600 3867.

Heategu teeb imet!

TABASALU LIONS KLUBI kutsub kõiki

laupäeval, 15. detsembril kell 11-16

Harku valla heategevuslikule

JÕULULAADALE

TABASALU LAADAPLATSIL

Laadal leidub meelepärast nii suurtele kui väikestele:

- hea ja eestimaine jõulutoit nii jõululauale kui kingikotti
- suitsuliha ja hapukapsas, mesi ja sinep, leivad ja piparkoogid
- kauneimad jõulukuused igasse majapidamisse
- soe jook ja maitsev söök kohapealseks kehakinnituseks
- lahke jõuluvana, kes usub headesse tegudesse
- tervistav ja jõudu andev angervaksasiirup
- heategevuslik loosiratas, kus võidab iga keerutusega
- särasilmad lauljad, tantsijad ja pillimängijad

Tulu läheb koolilaste nägemiskontrollide läbiviimiseks ning puudust kannatavate perede ja andekate noorte toetuseks

Toetajad:

Alasniidu Lasteaed soovib leida seoses Harkujärve Lasteaia avamisega

ÕPETAJAT, ÕPETAJA ABI/ASSISTENTI, LOGOPEEDI, ERIPEDAGOOGI TEGEVUS-TERAPEUTI, ERIRÜHMA ÕPETAJAT

Ootame Sind kui:

- sul on tahtmine mõista ja oskus suunata laste arengut;
- tead, et iga laps on ainulaadne ja püüad leida igaühe jaoks sobiva lahenduse;
- oled positiivse ellusuhtumisega ja vastutustundlik;
- hea organiseerimiskust ja algatusvõimega;
- sul on ametikohale vastav haridus.

Omalt poolt pakume:

- kaasaegseid töötingimusi uuendusmeelses lasteaias;
- võimalust oma ideid ellu viia koos uue meeskonnaga;
- palka vastavalt kvalifikatsioonile;
- võimalust osaleda meeskonna üritustel, koolitustel;
- pikka puhkust ja sportimisvõimalusi.

Ootame Sind kandideerima kuni 28. detsembrini. Palun anna endast märku saates meile oma elulookirjeldus koos motivatsioonikirja või videotutvustusega e-posti aadressile anneli.pedask@alasniidulasteaed.eu.

Harku valla koolid ja lasteaia otsivad

TUGIISIKUT,

kelle töö põhieesmärgiks on lapse individuaalne juhendamine, toetamine lasteasutuses, läbi mille tagatakse lapsele hariduse omandamise võimalus ja ennetatakse hilisemat koolist väljalangemist.

Peamised ülesanded:

- olla lapse kõrval ja abistab teda erinevates tegevustes, paralleelselt rühmas või klassis läbiviidvate tegevustega, lähtudes lapse võimetest;
- vajadusel saata last erinevate spetsialistide juures (logopeed, terapeut, psühholoog), järgida spetsialistide soovitusi ja rakendada neid lapse lasteasutuses viibimise ajal; selgitada ja juhendada lapsevanemat spetsialistide soovitude täitmisel;
- kui erivajadusega laps on teistest aeglasem või vajab ülesannete juures põhjalikumalt selgitamist, siis teeb seda tugisisi;
- kui laps ei saa mõnes tunnis või tegevuses osaleda oma erivajaduse tõttu, otsib tugisisi talle selleks ajaks muud tegevust;
- koostöös pere ja kooliga seatakse eesmärgid lapse toe tamiseks.

Lisainfo: lastekaitse spetsialisti (Liisa Rüütel) e-posti aadressil Liisa.Ruutel@harku.ee või sotsiaalhoolekande spetsialisti (Maarja Maalder) e-posti aadressil Maarja.Maalder@harku.ee. Tugisisiku teenuse rahastamine toimub Euroopa sotsiaalfondi meetmetest.

Pangapealse Lasteaia ootab oma meeskonda.

ÕPETAJA ASSISTENTI,

kelle tööks on täita õpetaja poolt antud ülesandeid õppe- ja kasvatustöö läbiviimisel rühmas.

Kui Sa oled sõbralik, tegutses, heatahtlik ja kui Sulle meeldivad lapsed ning nendega koos oma päevadesse värve lisada, siis see tööpakkumine on Sulle. Lisaks pakume pikka suvist puhkust ning motivatsioonisüsteemist tulenevaid hüvesid, meeldivat töökeskkonda, head töötasu, võimalust tasuta sportimiseks.

Kui Sa tunned, et see kuulutus on Sulle, siis kirjuta palun e-posti aadressile direktor@pangapealselasteaia.ee

Tabasalus, Teenuste 2 tantsusaalis alustab alates jaanuarist 2019 täiskasvanute

ARGENTIINA TANGOKURSUS

Toimumise aeg alates 17. jaanuarist 2019: neljapäeviti kell 19.00-20.00

Kursusel osalemise tasu on 40 eurot inimese kohta

Osalemiseks pole eelnev tantsukogemus vajalik, samuti puuduvad vanusepiirangud osalejatele.

Lähem info ja kursusele registreerumine: www.huviringid.ee

Huvitegevuse ja Noorsootöö Sihtasutus
Reg nr 9001 1042, Kooli 1, Tabasala, Harku vald; e-post: huvitaridus@harku.ee, telefon 509 9885.

Harku Vallavalitsus kuulutab välja konkursi

IT-SPETSIALISTI

ametikohale

IT-spetsialisti ülesanded on IT-lahenduste juurutamine; infosüsteemide IT-toe ning -hoolduse osutamine; infosüsteemide ja infotehnoloogiliste vahendite ning nende protsesside funktsioneerimise kindlustamine; asutuste infoturbe strateegia elluviimine.

Pakume Sulle:

- huvitavat tööd kiiresti arenevas omavalitsuses;
- häid võimalusi eneseteostuseks ja -arenguks;
- täiendkoolitusi;
- toetavat meeskonda;
- soodsaid sportimisvõimalusi;
- puhkust 35 kalendripäeva;
- haiguspäevade hüvitamist alates teisest päevast.

Tutvu tingimustega www.harku.ee/toopakumised.

Töö asukoht: Harku vald, Tabasala

Tööl asumise aeg: esimesel võimalusel

Sinu CV-d ja kokkuvõtet Sinu IT-alastest tugevatest külgetest ning huvideid ootame hiljemalt 16. detsembriks 2018 portaali CV-Online vahendusel või e-posti aadressile personal@harku.ee. Lisainformatsioon: IT-juht Alari Laht, tel 606 8829; personalijuht Jana Laar, tel 606 3845.

9. detsembril kl 12.00-15.00 toimub Väana mõisa tall-tõllakunris

HARKU VALLA JÕULULAAT

Eesinevad Tabasalu Tantsumemmed, Riina Rüütelmaa laululapsed ja teised

Kohal meie valla usinad käsitöomesilased:

- Pajusalu mesi
- Madebymomknittings kudumid
- Üllecrafts
- Rebaseonu suitsuliha
- Signe seebid
- E4 disain ehted
- Käsitöövibud ja korvid
- Jõuluvana postkontor
- Okaskannel skaudid
- Lisaks palju koduseid tooteid ja käsitööd
- Toitlustab The Greenhouse Café
- Lapsi sõidutavad ponid
- Tiina Tauraitte Sõstar & Pipar

Kell 14 tuleb JÕULUVANA Salmid selgeks!

Tule osta jõulukingid meie oma valla tegijate!

Korraldab MTÜ Väana selts, e-post: vaanaselts@gmail.com, tel 5657 4520

TEENUS

- Ettevõtte teostab ehitus- ja remonttöid, ka väiksemamahulised tööd. Tel 5660 7554, e-post: janek@janellididain.ee.
- Vanametalli kokkuost, konteinerite tellimine ja transporditeenus. Metalliveoks võimalik kasutada tasuta järelhaagist. Asume Tutermaal, tel 678 2055.
- Aastaringne fekaalivedu. OÜ Norringsen, tel 5662 1300.
- Väljaõppinud puudelangetaja teostab ohtlike puude ja okste raie. Tööd teen tõstuki ja köis- tehnikaga. Kändude freesimine ja okste äravedu. Puude üldseisundi hindamine ja konsultatsioon tasuta. Tel 513 3458, www.ohtlikpuu.ee.
- Teostame kruntide raie kompleksteenust: raietööd, materjali kokkuvedu, kändude juurimine/freesimine, jäätmete hakkimine, okste ja kändude äravedu. Tel 513 3458, www.ohtlikpuu.ee.
- Korstnapühkija ja pottsepa teenused. Ohtlike puude/okste langetamine ning viljapuude lõikamine. Lumekoristus. Tel 5348 7318, e-post: igor@inkteenused.ee.
- Liuguksed, riidekapid, garderoobid. Abi projekteerimisel. Parimad hinnad. Tel 522 1151, www.nagusul.ee, FB Nagusul OÜ.
- Kogenud puuhooldajad teostavad ohtlike puude raie ja puude hoolduslõikust. Soodsad hinnad. Telefon 522 0321, www.arbormen.ee.
- Maja ehitamine koos kõigi lahendustega, projekteerimine, kasutusluba. 5352 9476, e-post: ehitus@miltongrupp.ee.
- Üldehitus, katused, fassaadid ja viimistlustööd. 5352 9476, e-post: mehitus@gmail.com.
- Hoonete soojustamine puistevel-laga. Konsultatsioon objektile tasuta. Tel 501 6689, ken@puistemee.ee, www.puistemee.ee.
- Teostame vihmaveesüsteemidega seotud teenuseid. Valtsimis-masinaga valmistame rennid otse Teie objektile, puuduvad liitekohad. Tel 527 1059, e-post: info@vihma-veerenid.ee, www.vihmavee-rennid.ee.
- Arboristi teenused. Ohtlike puude raie, puude hoolduslõikust, hekkide hooldus, kändude freesi-

mine. Raieteenused, võsa niitmine. www.puukirurg.ee, e-post: info@puukirurg.ee; 505 7786.

- Liidame Sinu kinnistu ÜVK-tras-sidega, san tehnilised sisetööd, veemööduõlmede montaaž, puis-tematerjalide müük. Liitumispro-jecktide koostamine, geodeetilised mõõdetööd. Tel 5850 4300.
- Fassaadi hooldusteenus: hooldus, vetikatörje ja eemaldus, fassaadi parandustööd ja värvimine. Tel 5656 2440, Sunluna Trade OÜ.
- Öhksoojuspumba paigaldus ja hooldus, hind 150 €. Sertifikaadiga paigaldaja Kalev Lepistu. Lisainfo tel 5656 2191.
- Teostan san-tehnilisi ja pisi-remonttöid. Tel 503 8313.
- Pakume koduabi teenust eaka-tele ja erivajadusega inimestele. Tel 5682 4388, e-post: innerkteam@gmail.com.
- Ohtlike puude langetamine ja viljapuude lõikust. Tel 521 0334.

TÖÖ

- Tabasalu BabyBack Ribs & BBQ restorani sõbralik meeskond otsib nõudepesijat. Tel 5645 2028, Gea.

OST

- OÜ ESTEST PR ostab metsa- ja põllumaad. Tel 504 5215, 514 5215, e-post: info@est-land.ee.
- Ostan teie seisva või mitte töö-tava auto või muu mootorsõiduki; võib pakkuda ka ülevaatuseta. Pakkuda võib kõike! kasutult. Tel 5459 5118, e-post: seisevauto@mail.ee, Magnus.
- Ostan kasutuseta jäänud sõidu-auto või kaubiku, võib olla remonti vajav. Tel 5365 4085, e-post: skampus@online.ee.

- Autode, sõidukite ja tööma-sinate kokkuost. Võib pakkuda ka remonti vajavaid ja seisvaid autosid. Ei pea olema ülevaa-tust ja kindlustust. Pakkuda võib kõike! Tel 54 575 055.

MÜÜK

- Killustik, liiv, kruus, sõelmed, graniitkild. Kompostmuld, sõelu-tud põllumuld. Kuivsegud, täide, sõnnik, turbamuld. Kallur väike-veod 100 kg – 8 t Tel 501 5992.

Maarika Kaarepere

Soovid osta või müüa kinnisvara?

Saan Sind aidata – tunnen oma koduvalda!

+372 5191 9981
maarika.kaarepere@remax.ee
www.remax.ee/MaarikaKaarepere
[maakierMaarikaKaarepere](https://www.facebook.com/maakierMaarikaKaarepere)

REKLAAM

www.aiad-varavad.ee

- Aiaehitus (puit, paneel- ja võrkaiad)
- Väravate paigaldus (jalg-, tiib- ja liugväravad)
- Värava automaatika (müük / paigaldus / hooldus)

info@aiad-varavad.ee tel: 59 18 00 20

Soovid teha oma kinnisvaraga parima tehingu?

- PROFESSIONAALNE LÄHENEMINE
- AITAN KINNISVARA MÜÜMISEL JA UUE KODU OTSIMISEL
- KIIRE ASJAJAMINE
- TEIE USALDUS ON MULLE SUURIM TUNNUSTUS

KINNISVARAEKSPERT JAANIKA KÕST
TEL. 5664 4498 JAANIKA@CKE.EE

Partner

**HARKU VALLA
MAAKLER**

1partner.ee

Ville Värk
513 2422

OST • MÜÜK • ÜÜR
HINDAMINE
INVESTEERIMINE

SEVER on Eesti lemmikpood! Oleme tegutsenud alates 1995. aastast ja praegu on meil 53 kauplust üle Eesti. Meil töötab täna üle 2800 väga tubli inimese. Tänu neile saame olla parim kauplusekett, kus sisseostude tegemine on meeldiv ja sujuv.

Tule Kakumäe Selverisse tööle

KASSAPIDAJAKS SAALITEENINDAJAKS INFOLETI TEENINDAJAKS TRANSPORDITÖÖLISEKS

Täpsema ülevaate käimasolevatest konkurssidest saad meie kodulehelt www.selver.ee. Kui soovid meie perega liituda, siis palun anna endast märku ja saada oma CV e-posti aadressile personal@selver.ee, täida kohataotlusankeet **kodulehel** või **kaupluse infoletis**.

Lisainfo saamiseks palun helista telefonil **667 3785** või **5343 5337**, Kristi Aasa.

Kuldsed Käed
Puhastus- ja hooldusteenused

SINU PARTNER PUHASTUSALAL

KOGEMUS AASTAST 1995

KOOLITATUD TÖÖTAJAD

TASUTA NÕUSTAMINE

www.kuldsedkaed.ee
+372 661 1600
info@kuldsedkaed.ee

Tarmo Roostalu
Müügiesindaja
tellimused@kuldsedkaed.ee
+372 5817 0720

HELISTA MULLE KÕIGIS
KINNISVARAKÜSIMUSTES

AASTA
MAAKLER
2004

ANDRUS SOONSEIN
+372 50 94 112
andrus@domare.ee

DOMARE

HINDPERE OPTIKA

6.12 alates
kell 10.00

**SILMADE
KONTROLL JA
PRILLIDE MÜÜK**

TABASALU EAKATE
PÄEVAKESKUSES
(Teenuste 2, Tabasalu)

Silmade kontroll
15.-€,
prillistajale TASUTA!

INFO ja
registreerimine
telefonil 603 2171

TEHNIKAKESKUS.EE
müük • hooldus • remont • rent

TOOME SINU
MURUNIIDUKI,
MURUTRAKTORI
JA TRIMMERI
ISE HOOLDUSESSE!

KAMPAANIA

VÕIDA ÕHTUSÖÖK KAHELE
TALLINNA TELETORNI
RESTORANIS

INFO: Keila Tehnikakeskus tel 51 900 402
www.tehnikakeskus.ee

LOODUSPERE
www.looduspere.ee

Looduspere pood
Kakumäe Selveris pakub tööd
KLIENDITEENINDAJALE
Sobiv ka osalise tööajaga.

Oled huvitatud?
Helista 5661 2844,
kirjuta marin@looduspere.ee või
too oma CV meie poodi.

Kvaliteetseim kingimaailm väljaspool kesklinna

Kauakestvad jõuluringid leiad Kakumäe
Selveri vastast või www.senso.ee

senso
KÖÖK JA AED

JUMALATEENISTUSED
HARKUJÄRVE KIRIKUS
IGAL PÜHAPÄEVAL
kell 17.00

Õpetaja Avo Üprus
Tel 502 0827
www.inglitiib.eu

JUMALATEENISTUSED
RANNAMÕISA
KIRIKUS
IGAL PÜHAPÄEVAL
KELL 10.30

Täpsem info Rannamõisa
kiriku kodulehel
www.rannamoisakogudus.ee

Tuul puude ladvus tasa kiigub,
me vaikes leinas langetame pea.

Sügav kaastunne Hiljele perega,
kalli
EMA
kaotuse puhul.

Anu ja Aidi peredega